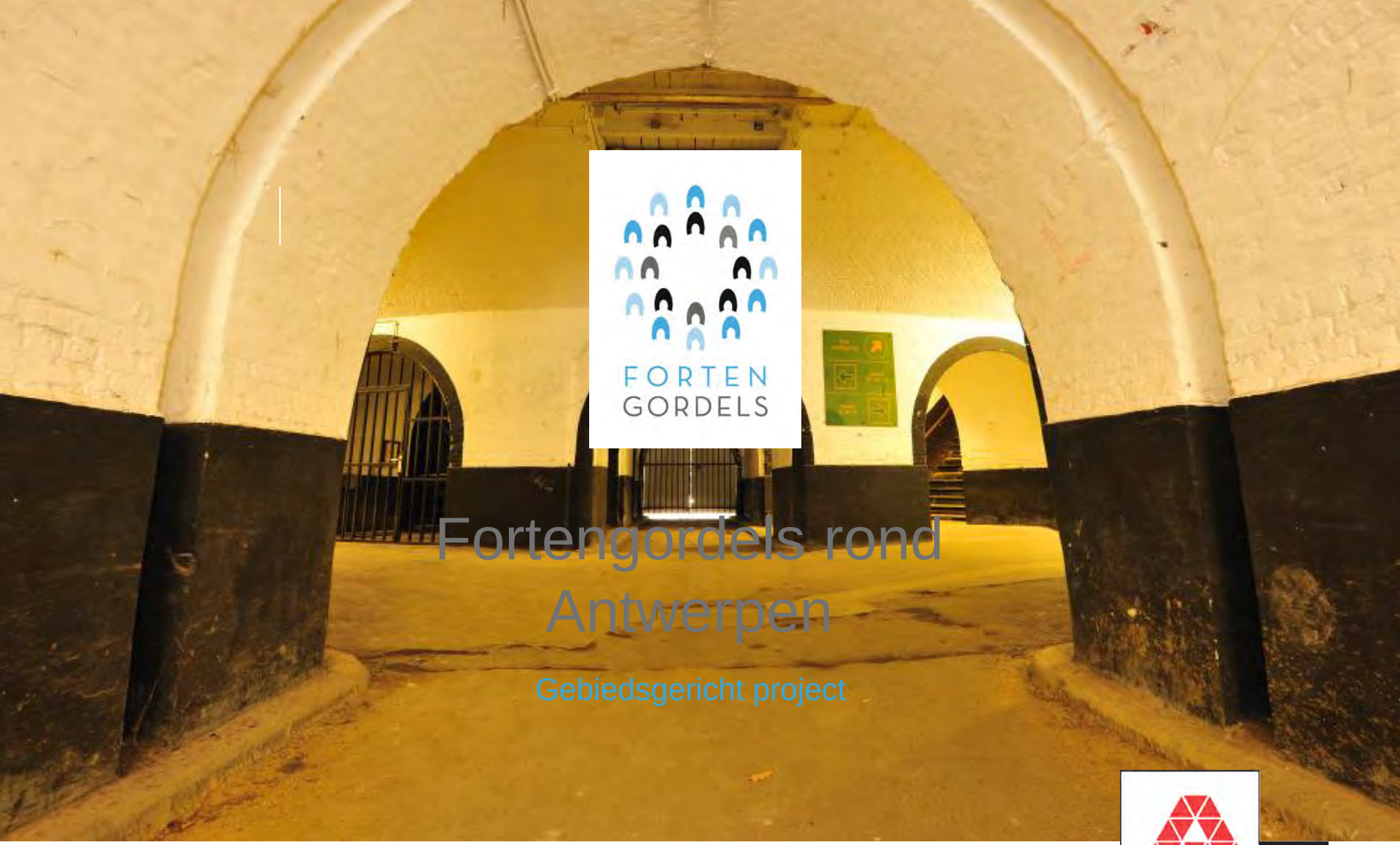

Fortengordels rond Antwerpen

Gebiedsgericht project

Kaderplan: aanzet en voorstel van algemene richtlijnen en visies

Els Leclerck, Grontmij, en David Verhoestraete, Cluster Landscape

Europese Unie
Interreg Vlaanderen Nederland
STRATEGISCH PROJECT

Kaderplan Fortengordels rond Antwerpen

Overlegdag ‘Visie en actieplannen’

18 april 2012

CLUSTER landschap | stedenbouw

Grontmij

Beek & **Kooiman** Cultuurhistorie
ONDERZOEK EN ADVIES

PROVINCIE ANTWERPEN

Agenda

- WERKMETHODIEK
  - Thematische benadering
  - Gebiedsgerichte benadering

- THEMATISCHE BENADERING: algemene richtlijnen
  - Ecologie en Vleermuizen
  - Erfgoed en Landschap
  - Mobiliteit en Ontsluiting
  - Benutting

- GEBIEDSGERICHTE BENADERING: structuurvisies

DOEL

We streven een duurzame instandhouding en ontwikkeling van de fortengordels van Antwerpen na, door:

- 1. Het systeem van de linies in ere te houden
- 2. De fortenlinies beter te verankeren in het collectieve geheugen
- 3. Duurzaam gebruik

FORTEN GORDELS

FASE 2 VISIE EN ONTWERP

DOEL:
Het behoud en bevorderen van de diversiteit van de forten en het verbeteren van de beleving van de samenhang tussen de forten

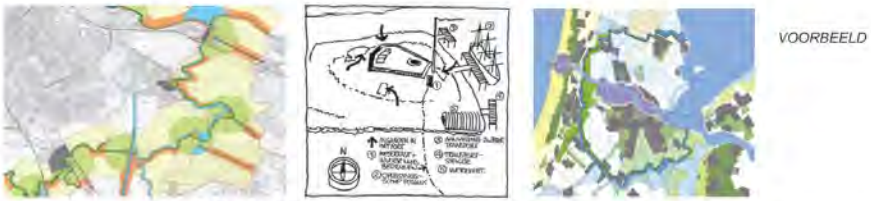
THEMATISCH: ALGEMENE RICHTLIJNEN
Algemene spelregels per discipline

ECOLOGIE & VLEERMUIZEN	CULTUURHISTORIE & LANDSCHAP	RECREATIE & MOBILITEIT	BENUTTING
-	-	-	- .....
-	-	-	- .....
-	-	-	- .....
-	-	-	- .....

GEBIEDSGERICHT:
OPPORTUNITEITEN DEELGEBIEDEN

BRIALMONTFORTEN
SCHELDEFORTEN
ZUIDELIJKE FLANK
ANTITANKGRACHT
WESTELIJKE FLANK
DEFENSIEVE DIJK

STRUCTUUR VISIES MESO NIVEAU
Ideeën op meso niveau uitgewerkt tot structuurvisie

Stelling van Amsterdam

VOORBEELD

FASE 3 ACTIEPLANNEN

AANPAK

INSTRUMENTEN
Welk (juridisch) document is het meest geschikt?

PROCES
Welke stappen moeten er genomen worden?

FINANCIERINGSMECHANISMEN
Welke fondsen komen eventueel in aanmerking?

ACTOREN
Wie te benaderen?

CASE STUDIES

FORT LIEZELE
Cultuur en natuur

FORT DUFFEL
Natuur en recreatie

aangevuld met voorbeelden
uit het buitenland

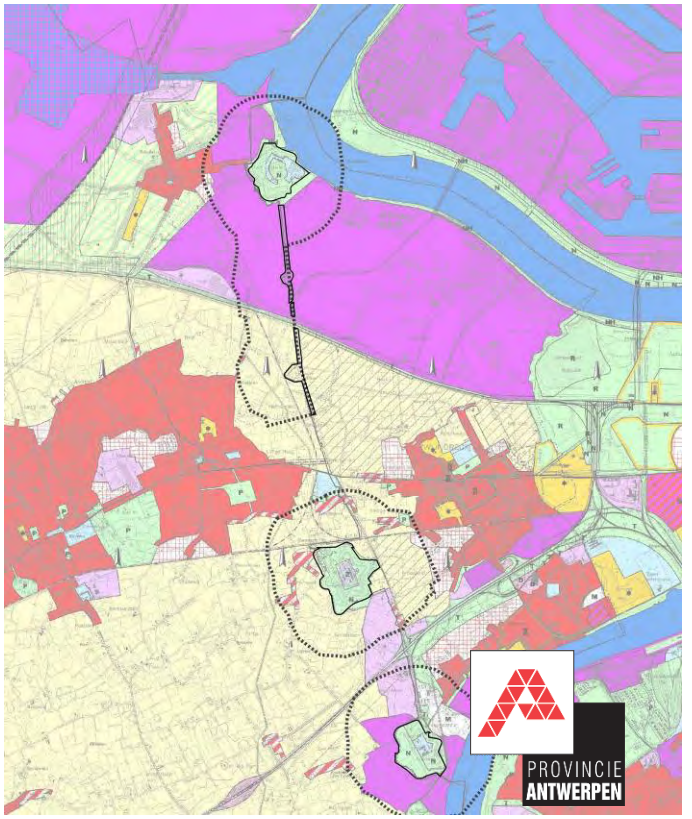
ACTIEPLANNEN

PROVINCIE ANTWERPEN

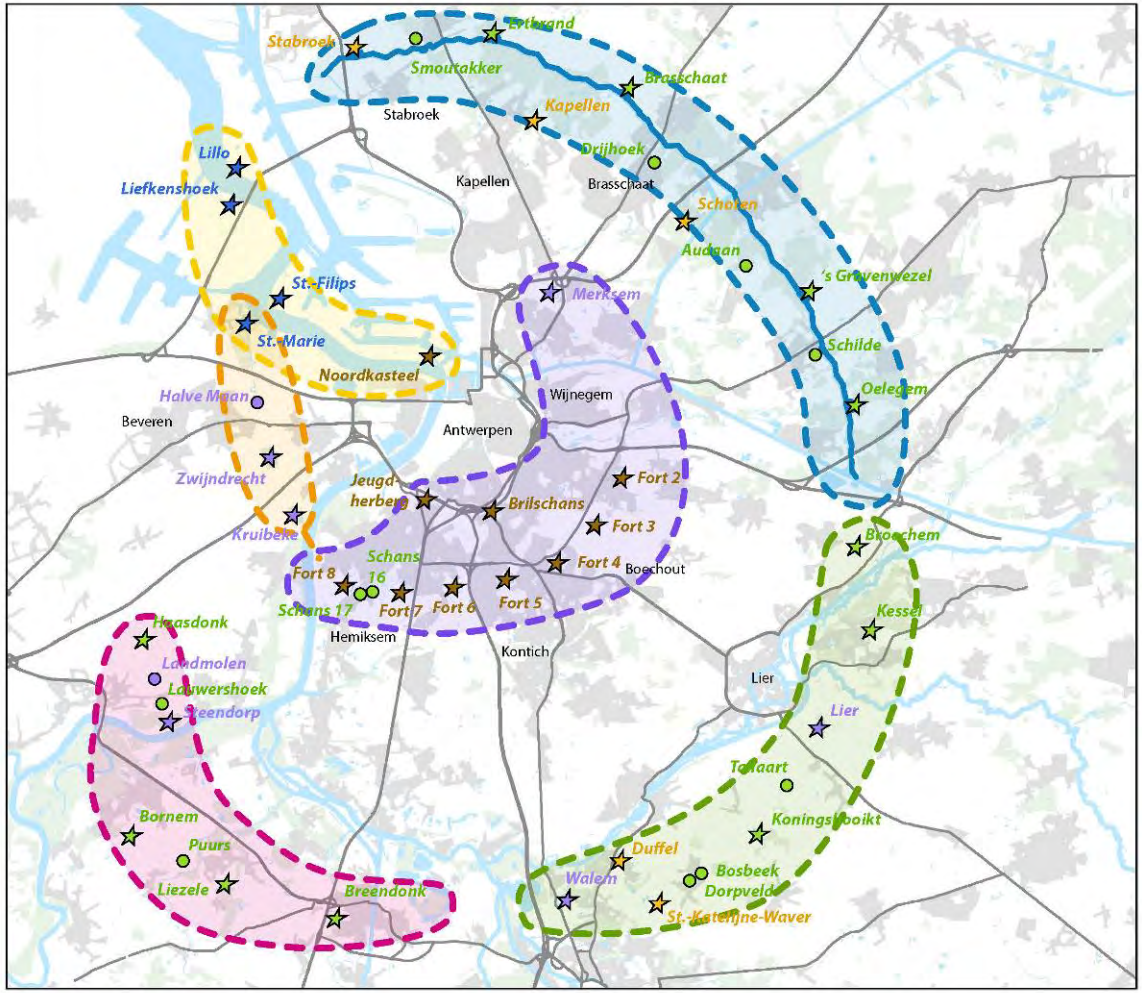
Gebiedsgerichte benadering

- GEBASEERD OP
  - Analyse (fase 1)
  - Overlegdag 9 november 2011
  - Expertenwerkgroepen
  - Adviescommissie
  - Bestaande studies en juridische plannen:
    - Instandhoudingsdoelstellingen
    - GRS
    - Beleidsdocumenten
    - Bestaande visiedocumenten

Gebiedsgerichte benadering

DEELGEBIEDEN

- Brialmont
- Scheldeforten
- Antitankkanaal
- Defensieve dijk
- Zuidelijke flank buitenlinie
- Westelijke flank buitenlinie

PROVINCIE ANTWERPEN

Grontmij

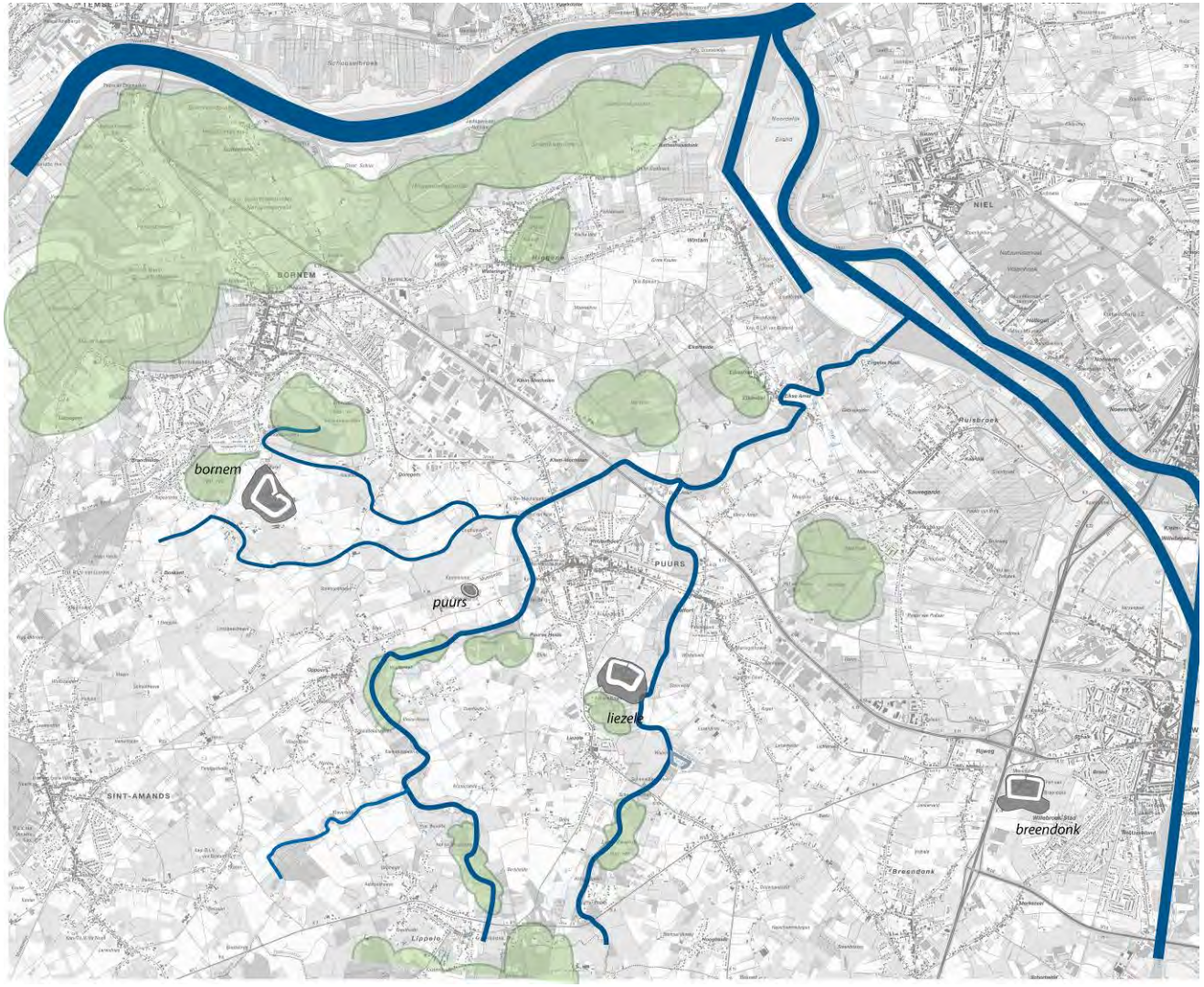
Gebiedsgerichte benadering

OPZET

- Samenvatting belangrijkste elementen analyse
  - Natuur en ecologie
  - Structurerende ruimtelijke elementen
  - Recreatie en ontsluiting
  - Forten en schansen
- Visie
- Uitwerking

ANALYSE – Westelijke Flank: deel 1

CONCLUSIE ANALYSE

Natuur en ecologie

- Open landschap/natuur
- Waterlopen
- Natuurgebieden
- Waterlopen: Lipolose-Vliet / Molenbeek / Koningsbeek

PROVINCIE ANTWERPEN

Natuurgebieden

ANALYSE – Westelijke Flank: deel 1

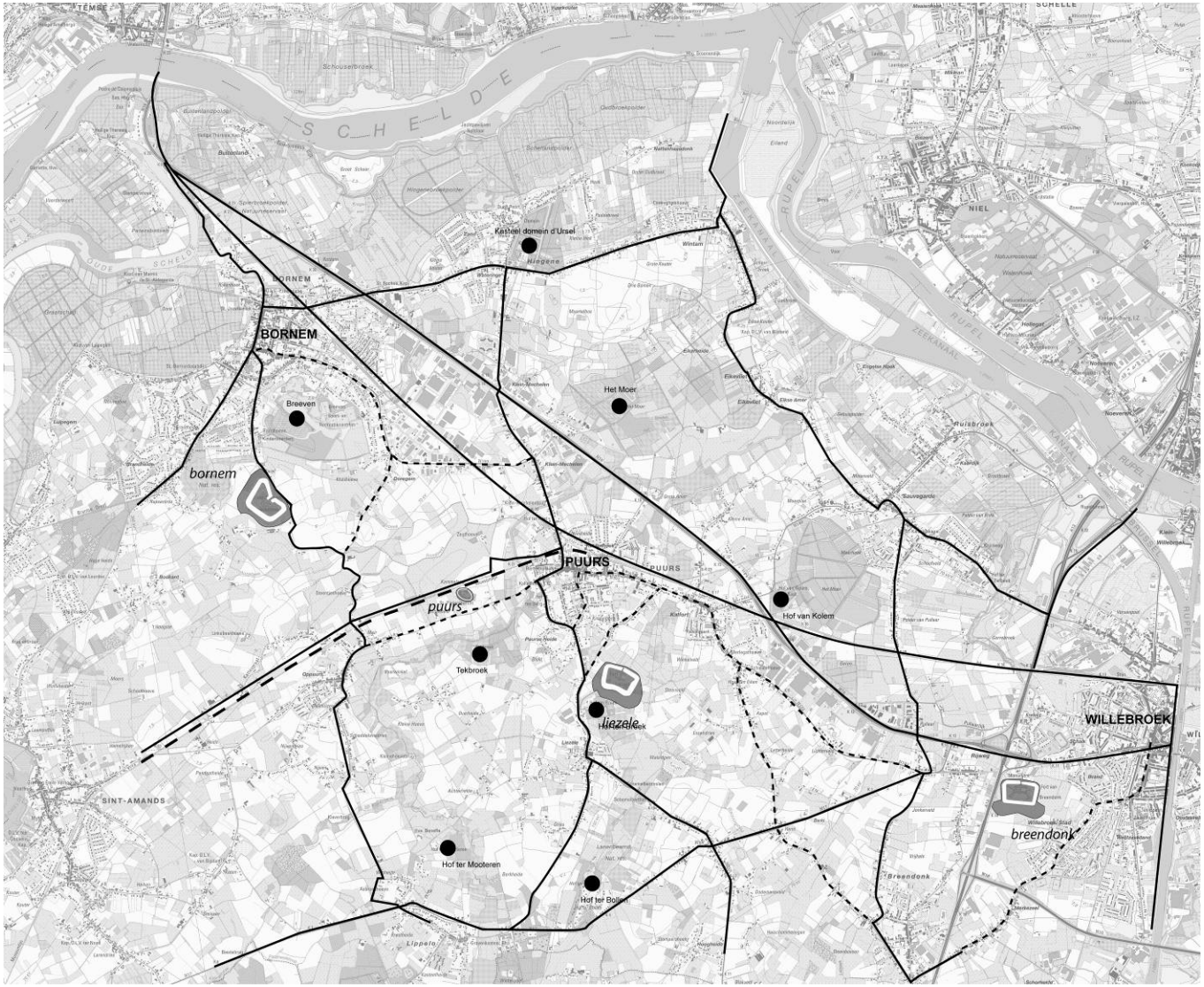
CONCLUSIE ANALYSE

Ruimtelijke elementen

- Bebouwing: wonen-industrie
- Open landschap / natuur
- Barrière vorming N16 / A12

Woongebieden en industrie

ANALYSE – Westelijke Flank: deel 1

CONCLUSIE ANALYSE

Recreatie:

- Hoven / musea
- Fietsroute netwerk
- Stoomtrein Dender-monde-Puurs
- Recreatiegebieden (o.a. Breeven, Tekbroek enz.)

PROVINCIE ANTWERPEN

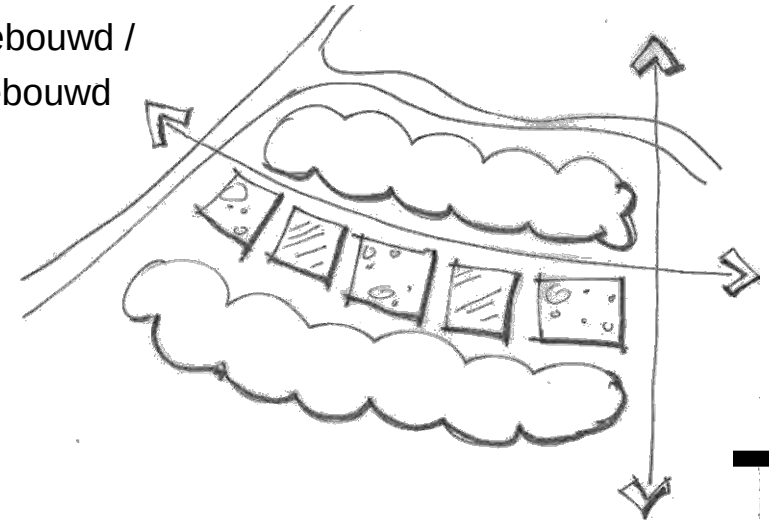
ANALYSE – Westelijke Flank: deel 1

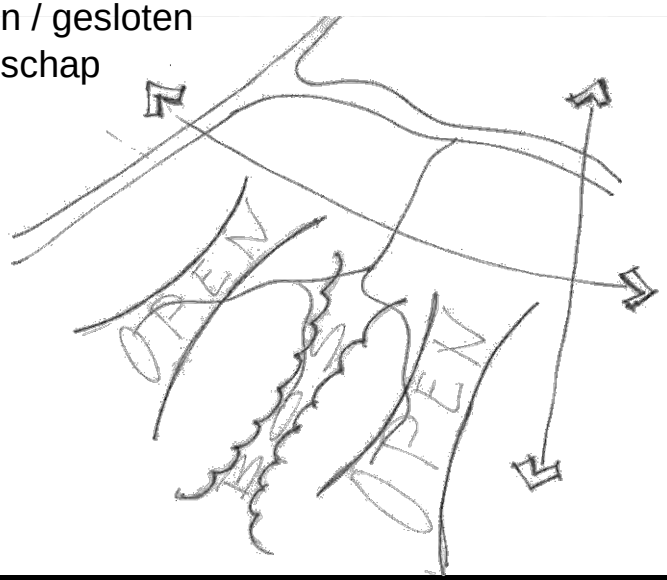
FORT / SCHANS

VISIE – Westelijke Flank: deel 1

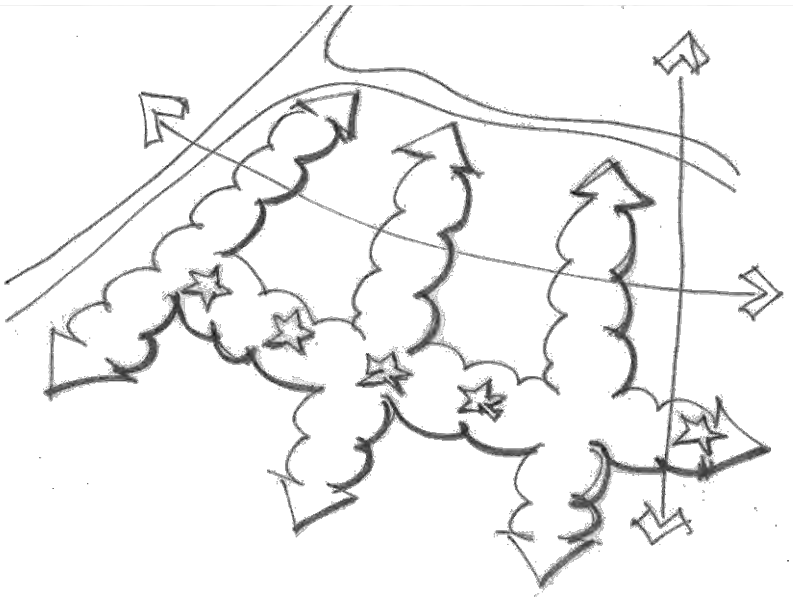
- Bebouwd / onbebouwd

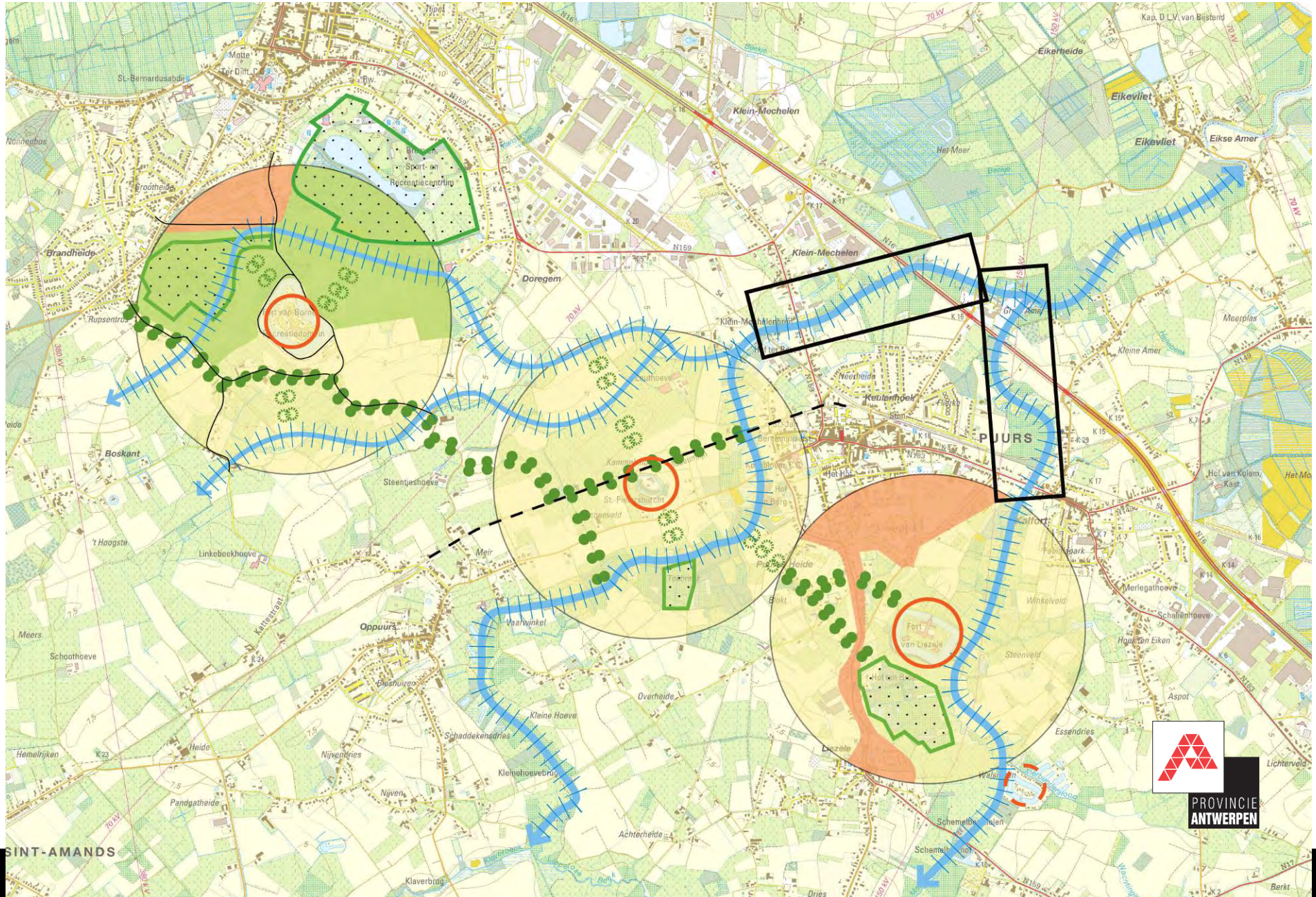
- Open / gesloten landschap

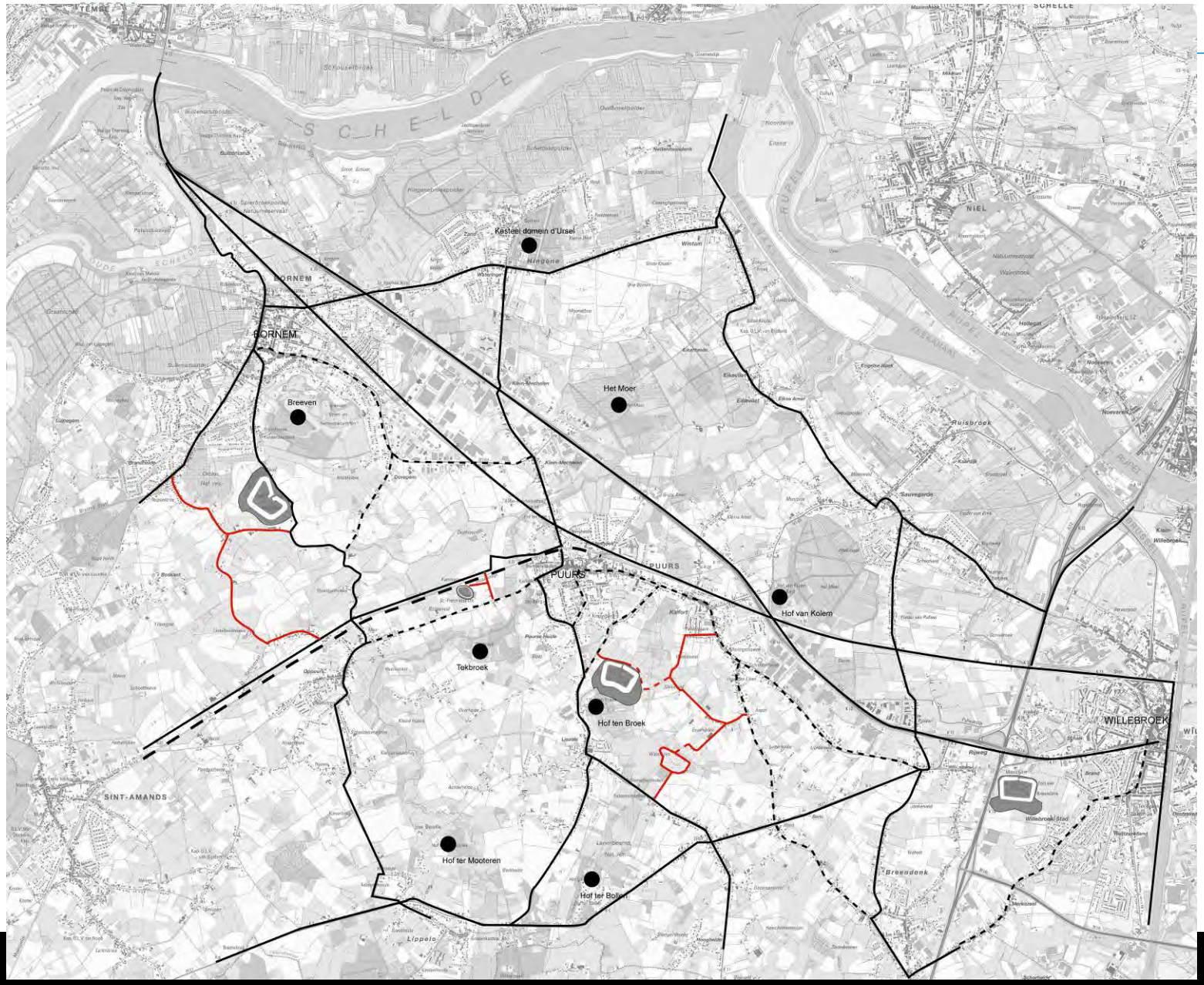
- *'Van versnipperd landschap naar ecologische corridor'*

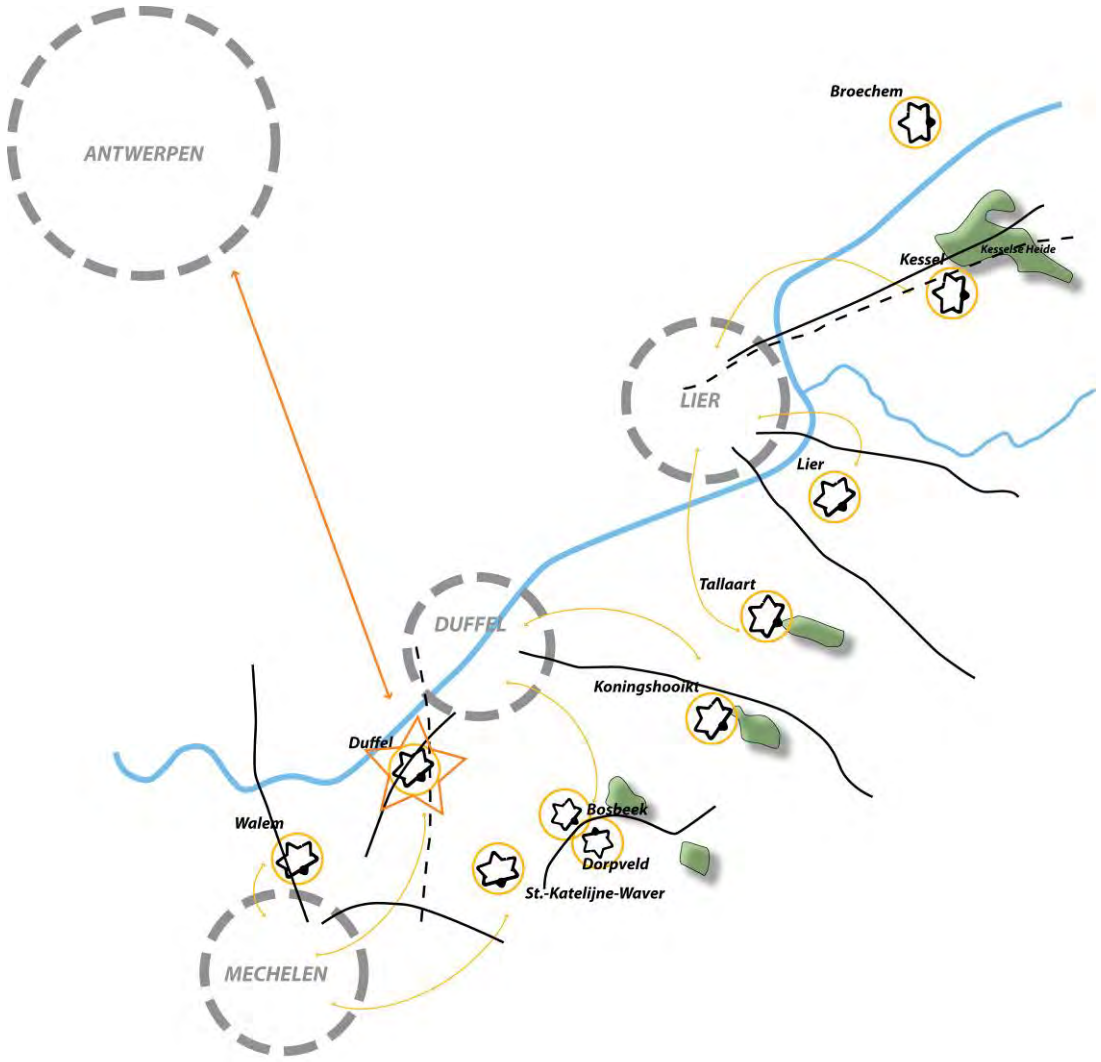
STRUCTUURVISIE – Westelijke Flank: deel 1

STRUCTUURVISIE – Westelijke Flank: deel 1

STRUCTUURVISIE – Zuidelijke flank

Visie:

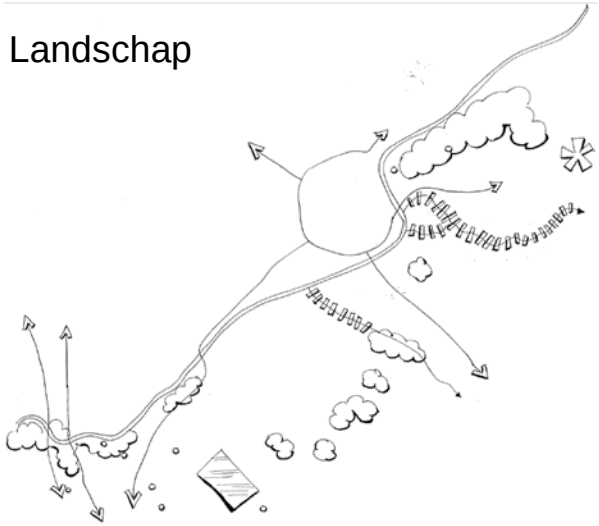
- Kastelen / hoeven aansluiten op fietsroutenetwerk
- Fietsroutenetwerk en wandelpaden tussen forten verbeteren
- Fort van Lier betrekken bij kern Lier
- Link leggen met kernen van Lier, Duffel, Mechelen en Antwerpen
- Schootsveld van fort van Lier behouden
- KLE's aanbrengen
- Uitbouwen riviervallei van de Itterbeek en de Grote Nete
- Forten als energiepunt
- Barrière Netekanaa

thv Broechem opheff

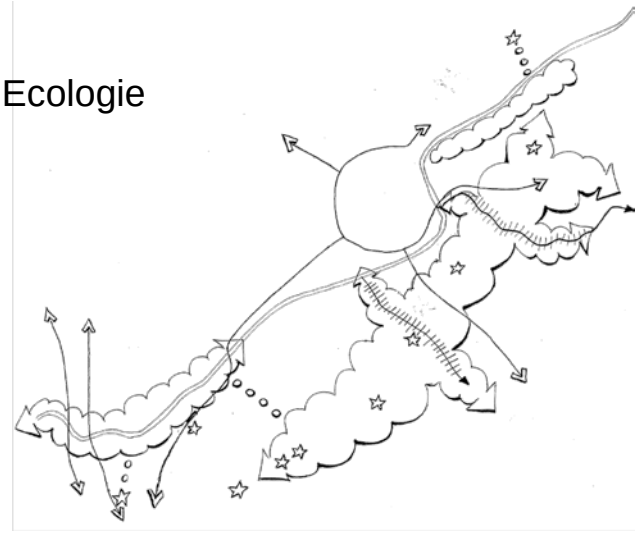
Visie: 'Eilanden in open landschap en accessen linie'

STRUCTUURVISIE – Zuidelijke Flank

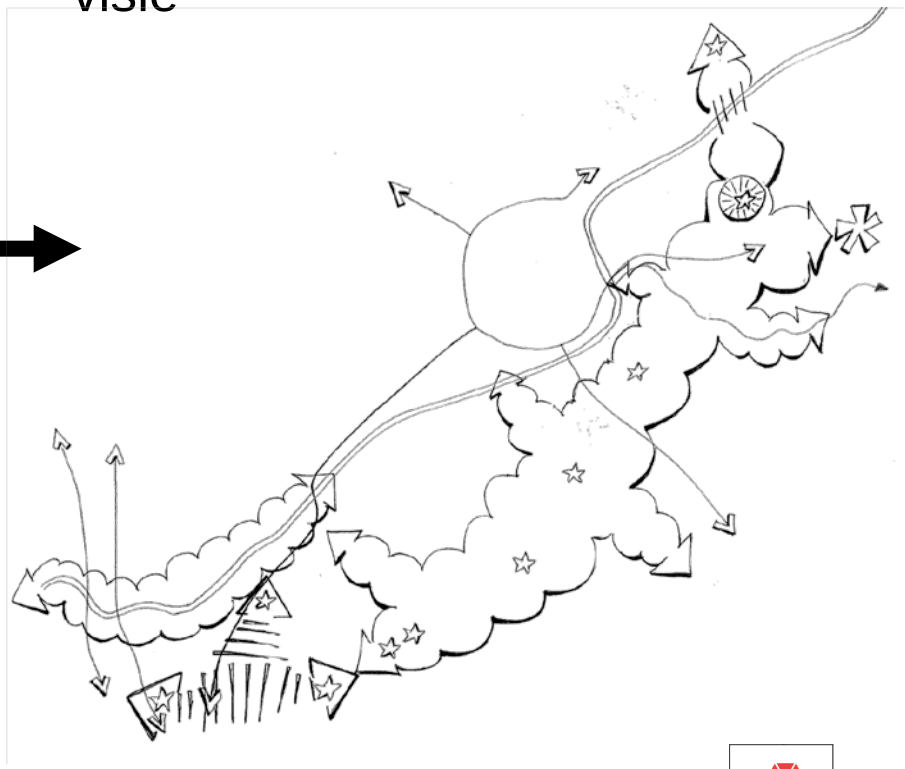
- Landschap

- Ecologie

- Ruimtelijke samenvatting en visie

Visie: ‘Eilanden in open landschap en accessen linie’

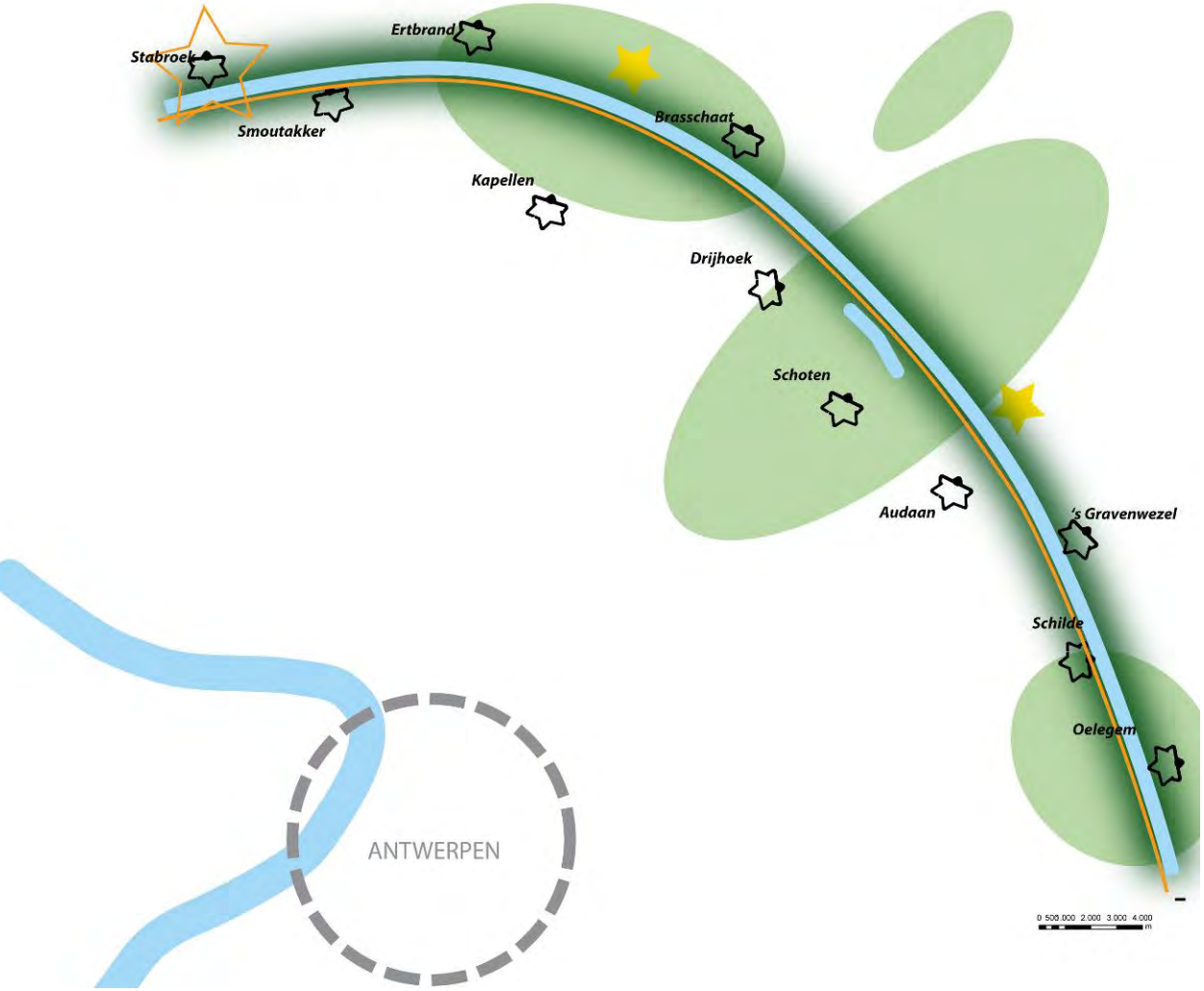
STRUCTUURVISIE - Zuidelijke Flank

- Uitbouwen van agrarisch-toeristisch netwerk
- Forten als energiepunten

Visie: ‘Eilanden in open landschap en accessen linie’

STRUCTUURVISIE – Antitankgracht

VISIE

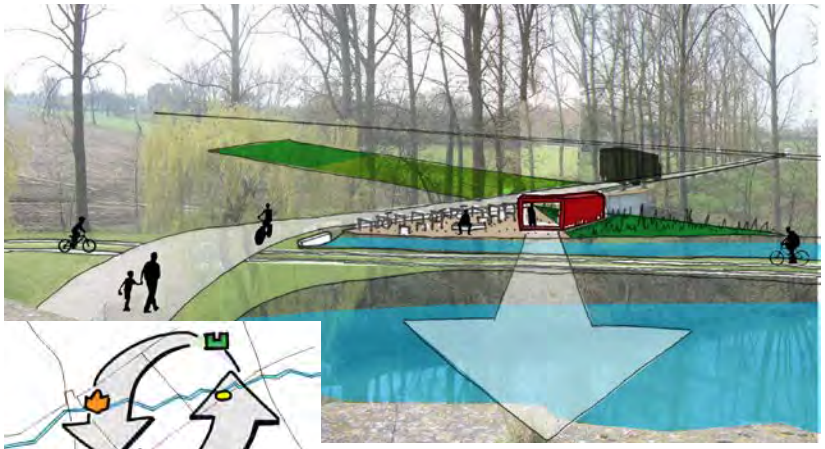
- Onthaalpoort Fort van Stabroek
- Camping / horeca
- Versterken van Antitankgracht tot een ‘nat kralensnoer’
- Verbetering van waterkwaliteit en oevers
- Antitankgracht als verbindend element voor landbouw, bossen en domeinen in omgeving
- Forten verbinden met activiteiten / natuur/ kern in omgeving
- Verbetering van fietsroutenetwerk

Visie: ‘De verborgen en verbonden linie’

STRUCTUURVISIE – Antitankgracht

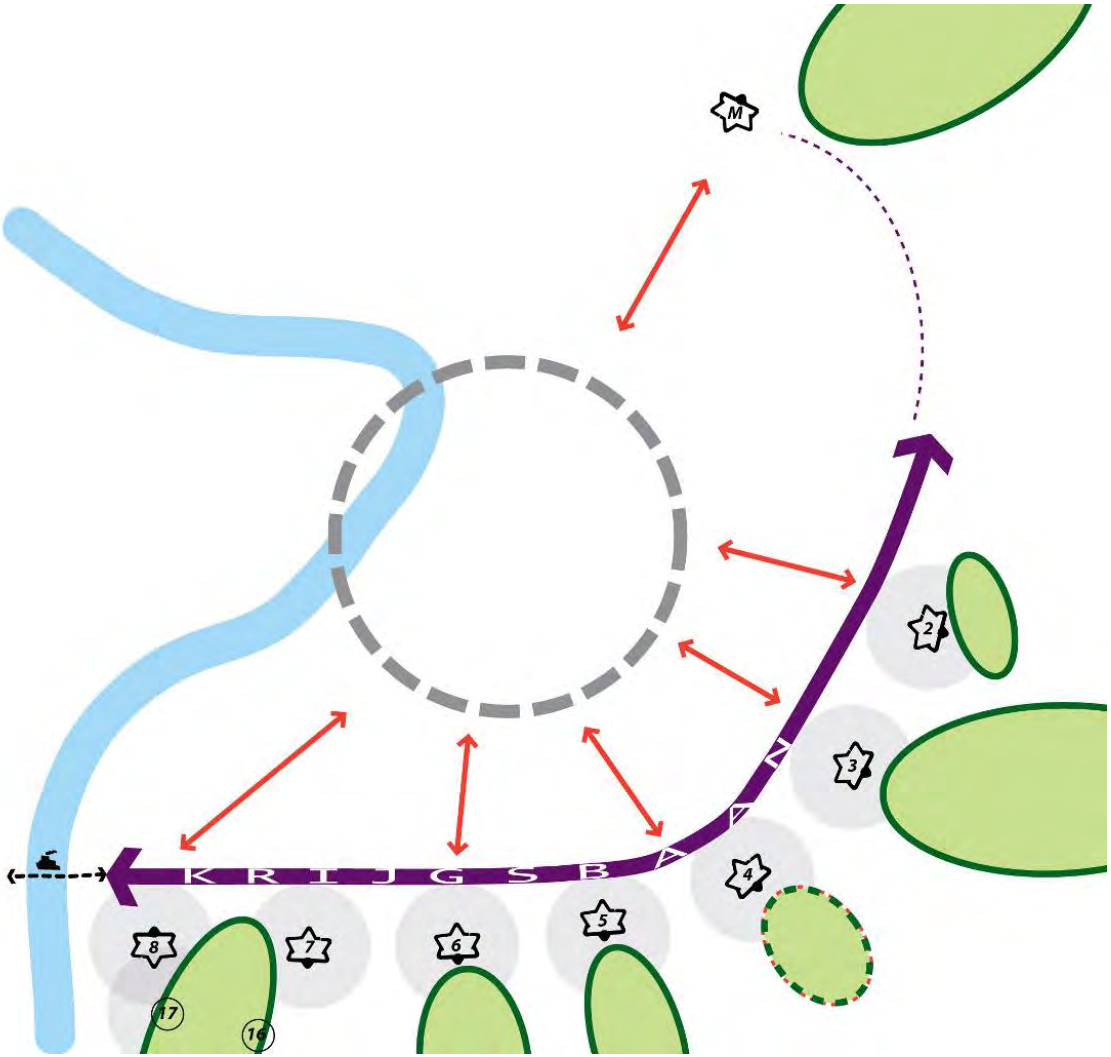
- Onthaalpoort Fort van Stabroek
- Camping / horeca, vb.: Fort Spion
- Versterken van Antitankgracht tot een ‘nat kralensnoer’
- Forten verbinden met activiteiten / natuur / kern in omgeving
- Verbetering van fietsroutenetwerk
- Verbetering van waterkwaliteit en oevers dragen bij tot verhoogde biodiversiteit en beleving

Visie: ‘De verborgen en verbonden linie’

STRUCTUURVISIE – Brialmont forten

- VISIE
  - Krijgsbaan inzetten voor verbindende structuur
  - Forten = groene eilanden
  - Groengebieden versterken
  - Verbinding met centrum Antwerpen versterken
  - Veerpont in verlengde Krijgsbaan na Linkeroever

Visie: groene eilanden in een verstedelijkte zone

STRUCTUURVISIE – Brialmont forten

- Gallerij - Fort aan de Drecht

- Natuur en wijnbar - Fort aan de Drecht

- Wijnimporteur - Fort Benoorden Purmerend

- Zomerbar - Fort 4

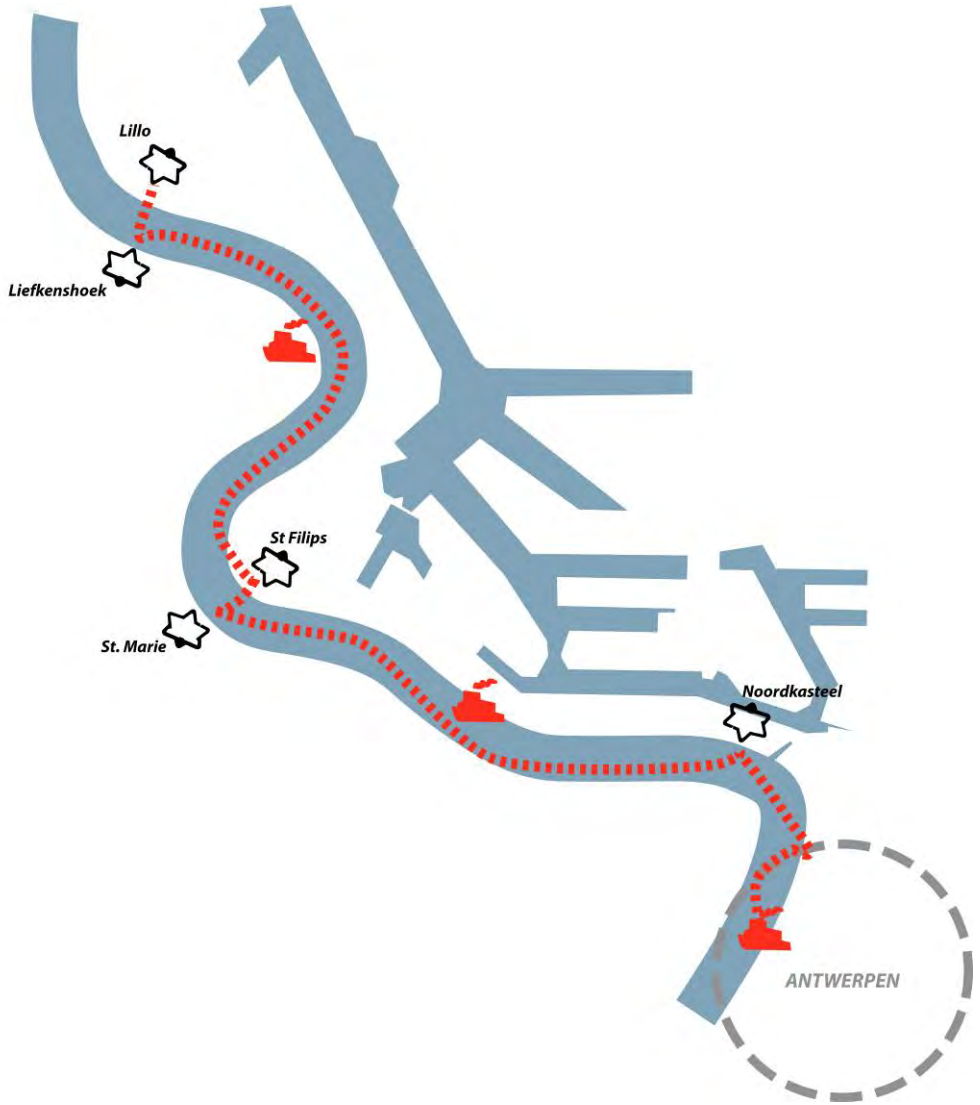

- Hotel + wellness Fort aan de Nekkerweg

PROVINCIE ANTWERPEN

Visie: groene eilanden in een verstedelijkte zone

STRUCTUURVISIE – Scheldeforten

VISIE

- Ferryverbinding als alternatief openbaar vervoer
- Combinatie van haven-werknemers en recreanten
- Fiets kan meegenomen worden
- Aantakken op recreatieve fietsroutenetwerk
- Geïsoleerde ligging van forten opheffen

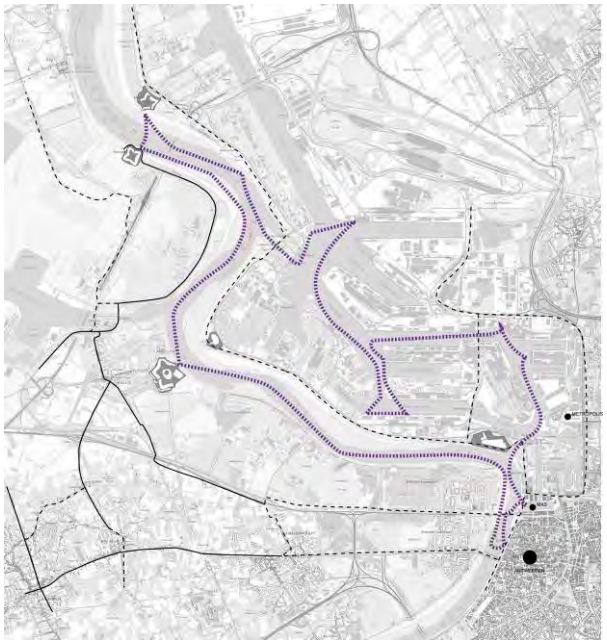
Visie: water, recreatie en havenactiviteiten

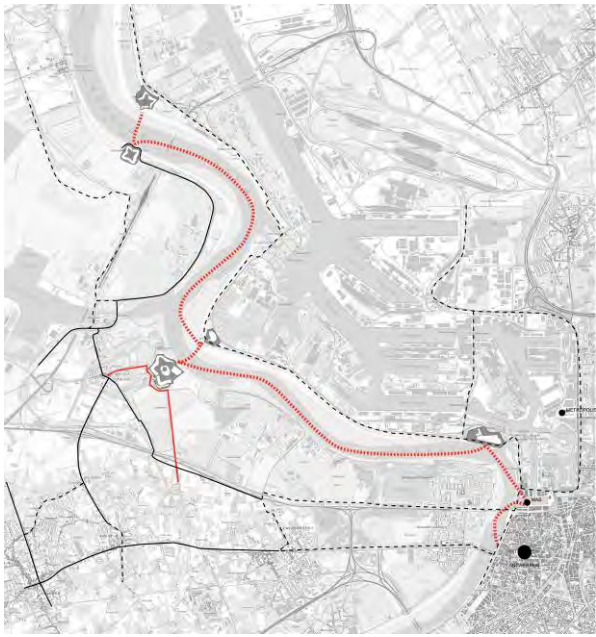
STRUCTUURVISIE – Scheldeforten

Visie: water, recreatie en havenactiviteiten

STRUCTUURVISIE – Scheldeforten

- Havenferry Hoek van Holland

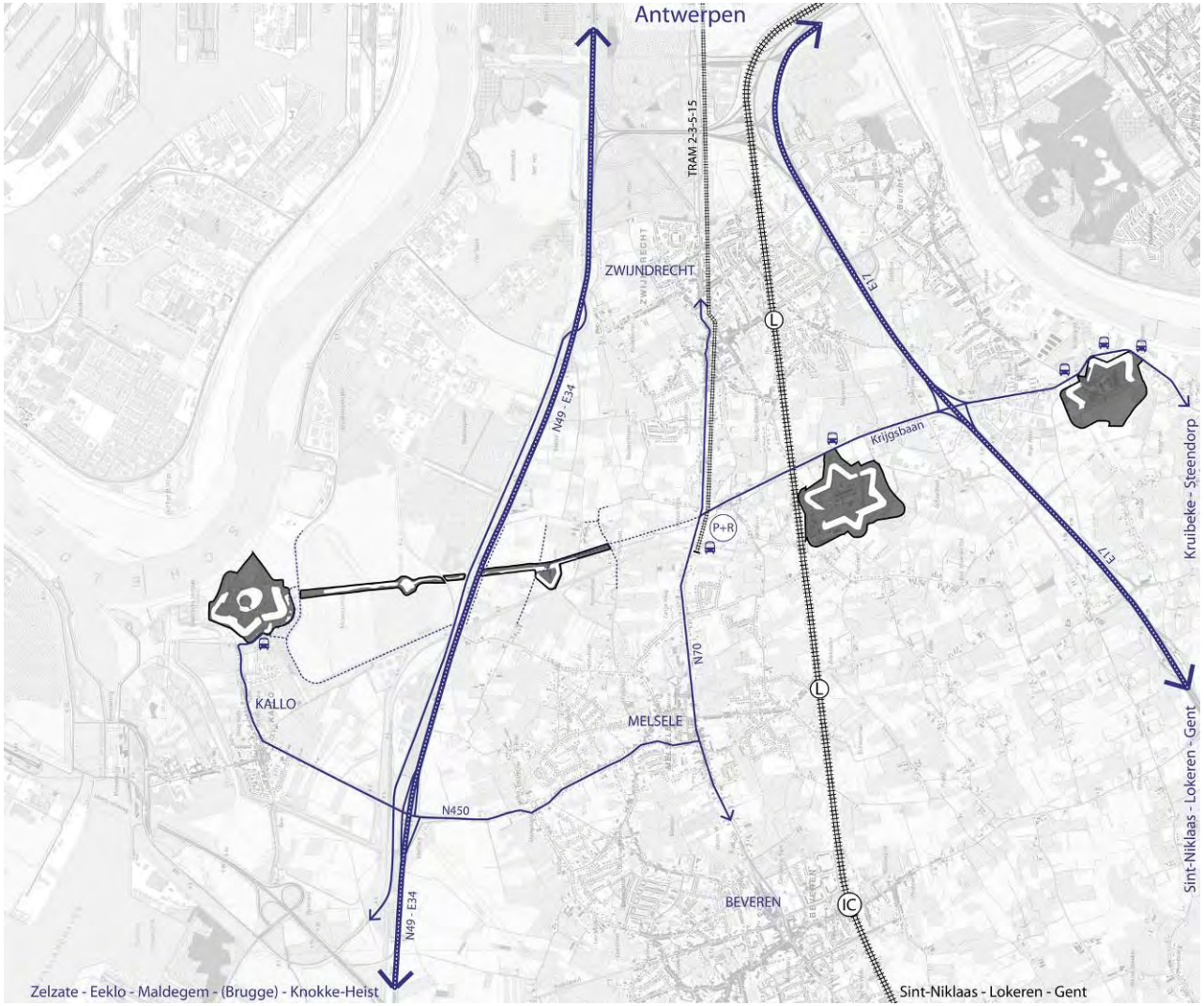

Met aansluitende fietsroute

Visie: water, recreatie en havenactiviteiten

ANALYSE – Forten Linkeroever

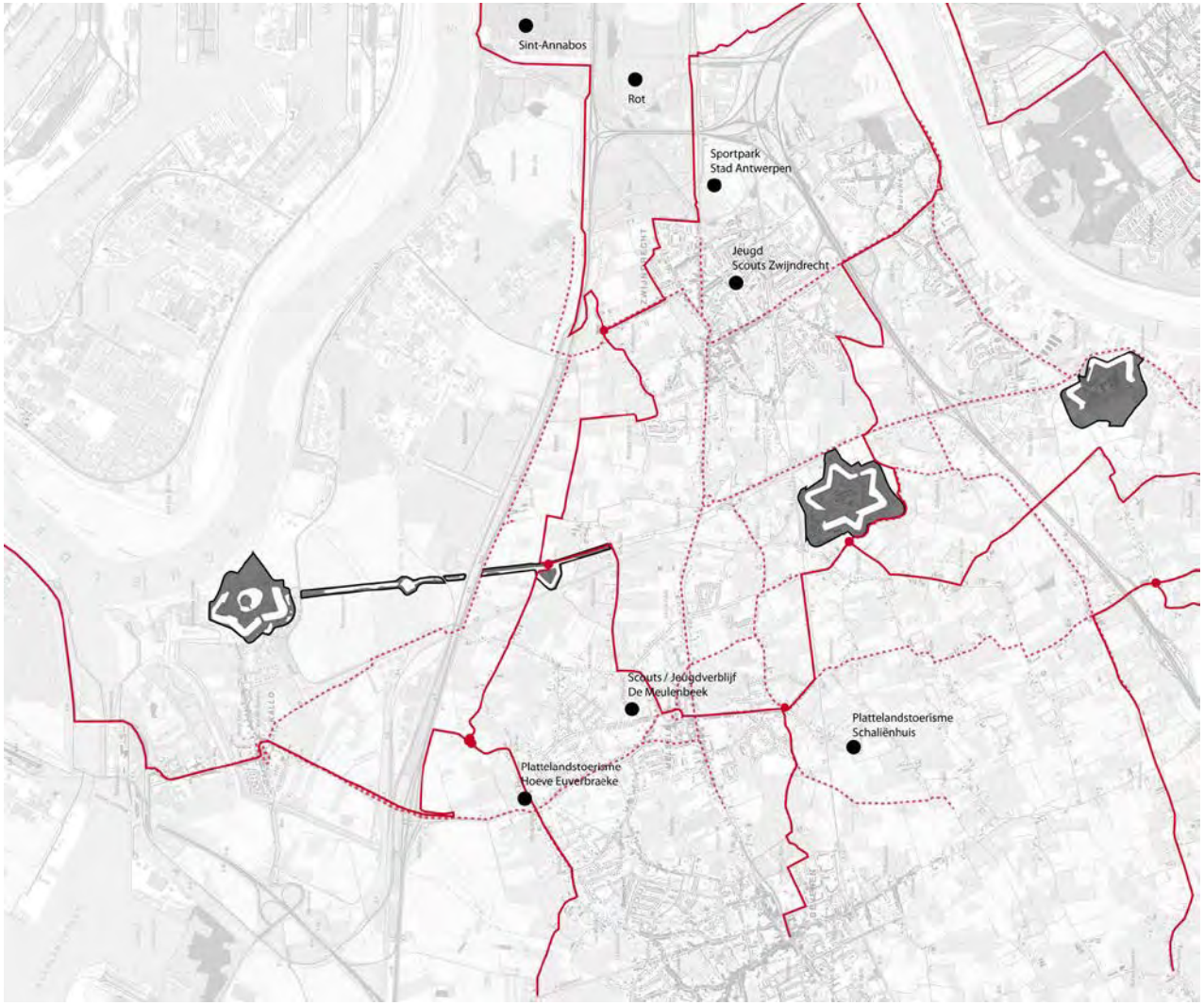

CONCLUSIE ANALYSE Toegankelijkheid

<u>Bovenlokale ontsluiting:</u>

- zeer goed bereikbaar
- snelwegen: afritten E17, N49
- treinverbinding: IC-trein in Beveren, L- en P-treinen in Melsele en Zwijndrecht
- Tramverbinding met stad Antwerpen: trams 2, 3, 5 en 15
- Grote P+R parking centraal tussen forten

ANALYSE – Forten Linkeroever

CONCLUSIE ANALYSE Recreatie

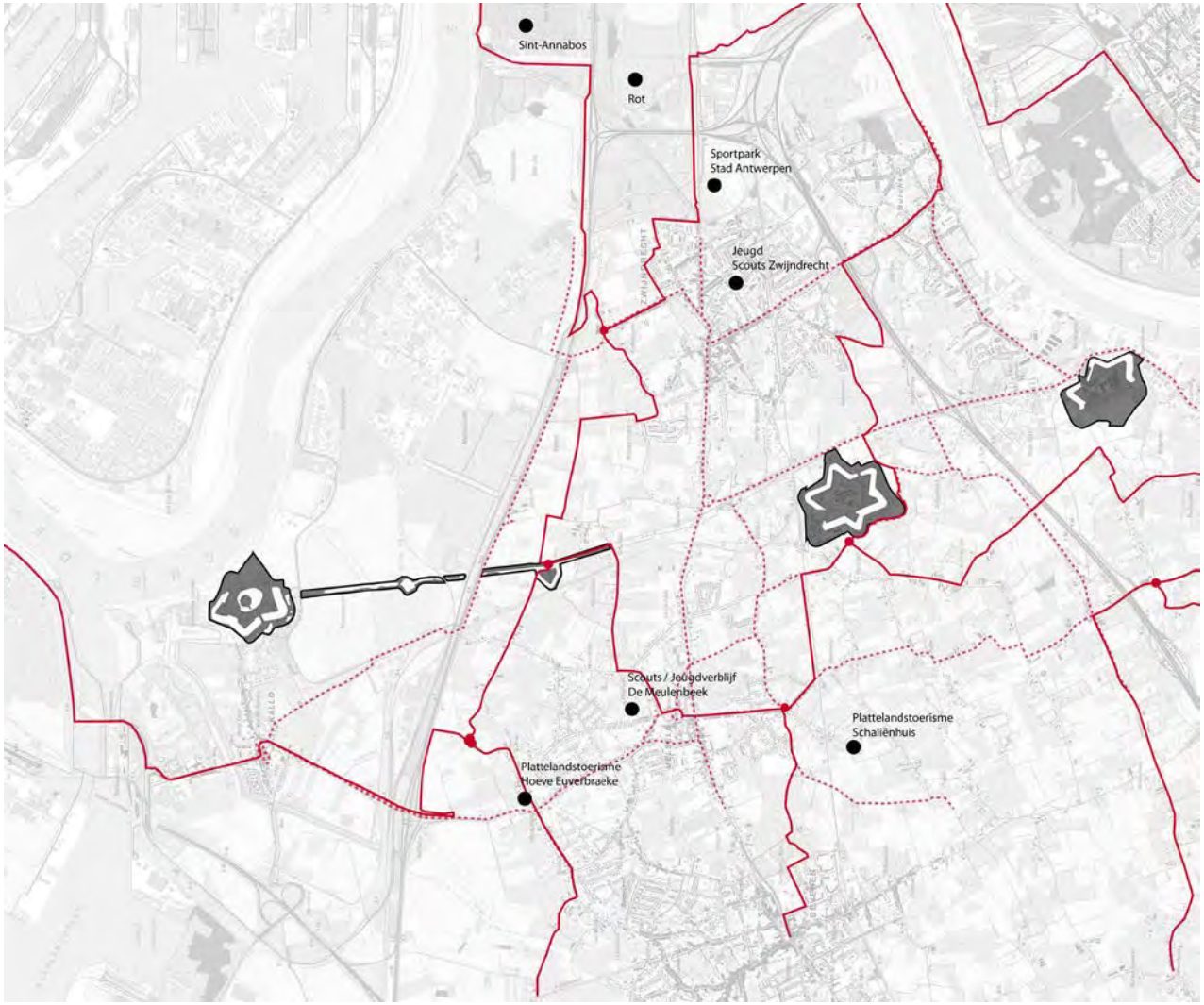
<u>Recreatieve ontsluiting:</u>

- Uitgebreid netwerk aan recreatieve routes aanwezig
- Geen bestaande route die alle elementen van de Defensieve Dijk verbindt

<u>Potenties:</u>

- Uitbouw van recreatieve (fiets)routes langs alle elementen van de Defensieve Dijk

ANALYSE – Forten Linkeroever

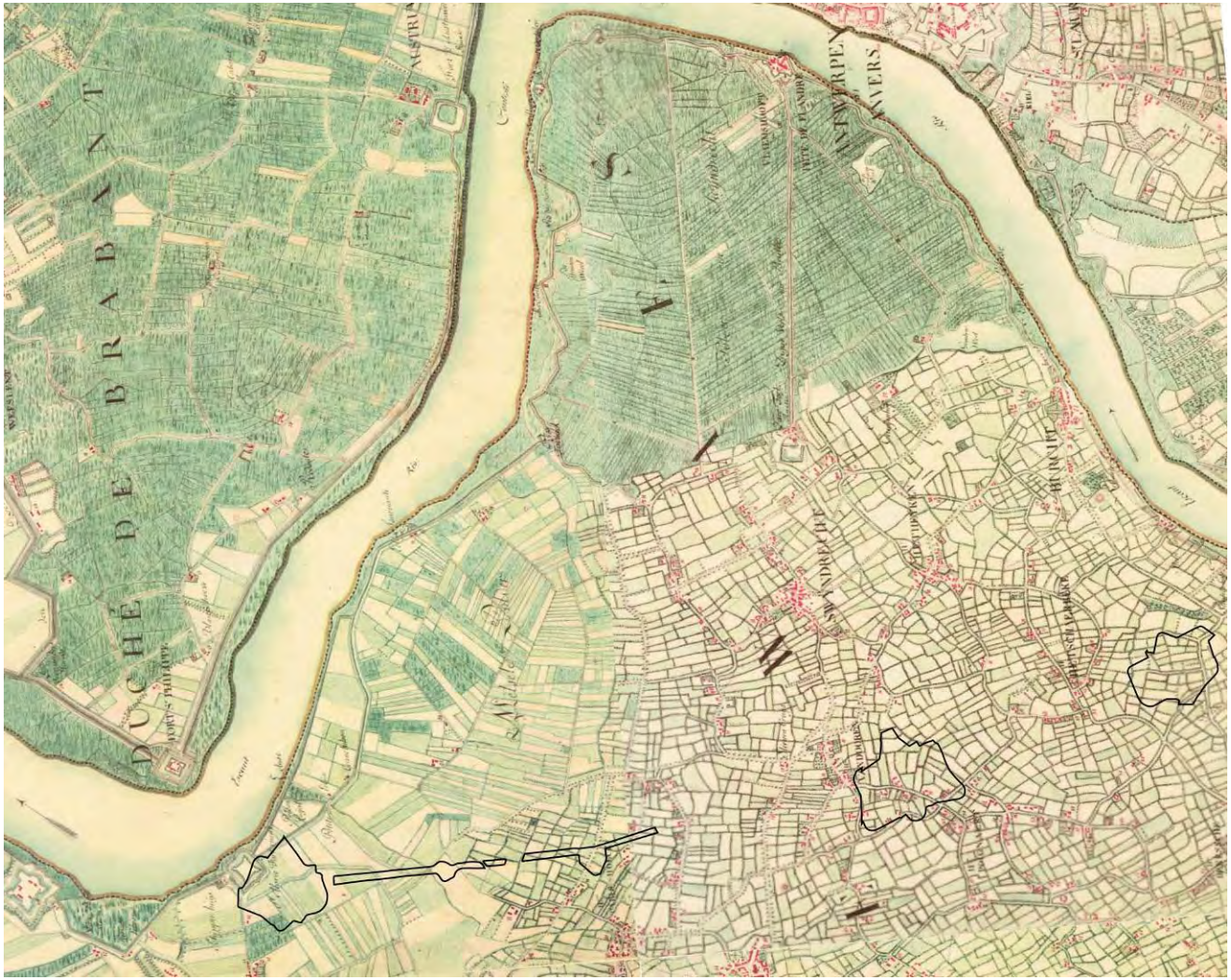

CONCLUSIE ANALYSE Recreatie

<u>Knelpunten:</u>

- Geen doorsteek t.h.v. E34 in huidige situatie
- Weinig andere recreatieve attracties nabij om ‘lussen’ in de route te kunnen creëren

ANALYSE – Forten Linkeroever

CONCLUSIE ANALYSE
Natuur en ecologie

Twee landschappelijke deelstructuren

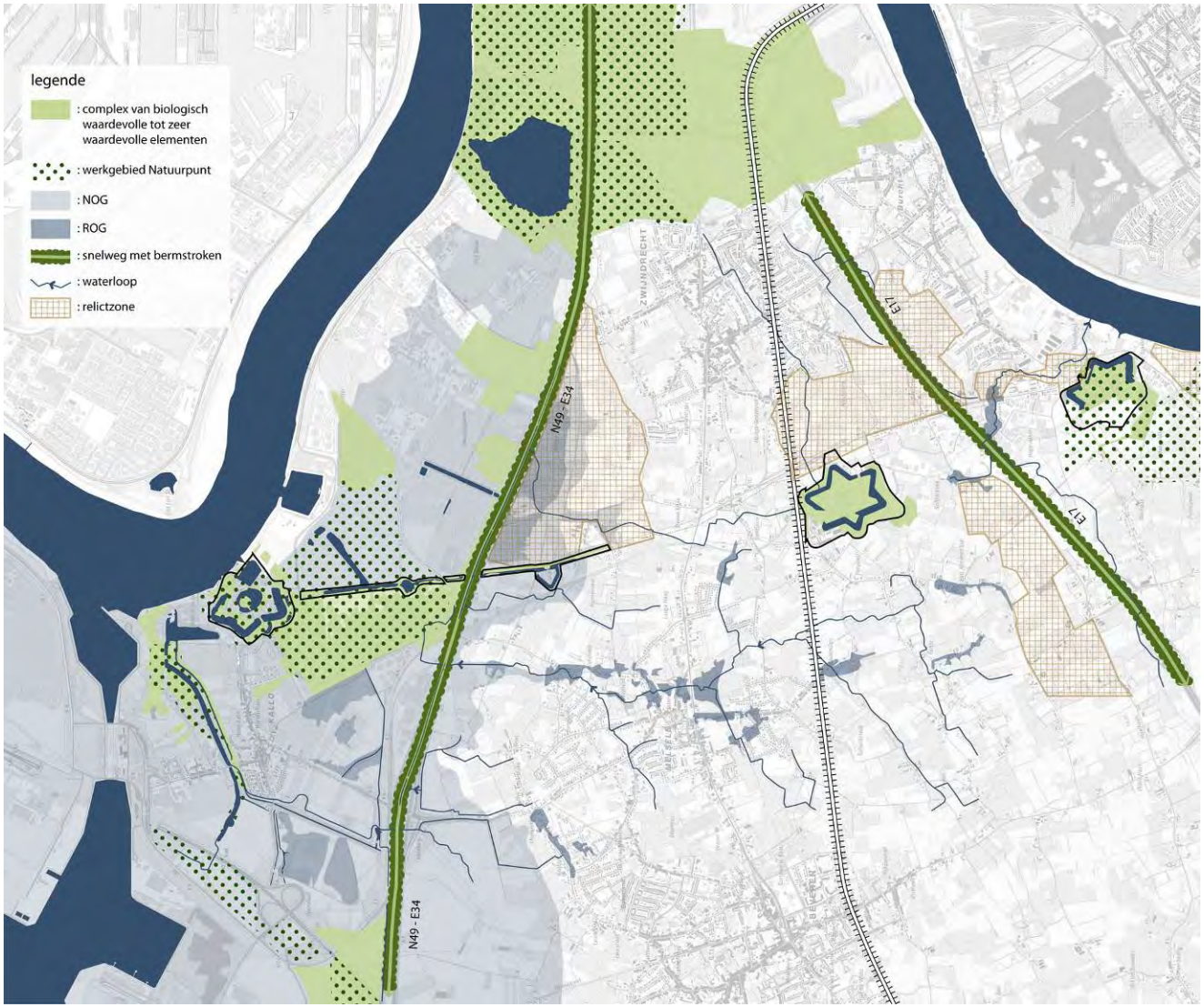
<u>Noordelijke deelstructuur</u>

- Natte ondergrond, deels opgespoten Melselepolder en Krankeloonpolder

<u>Zuidelijke deelstructuur</u>

Landschap met afwisselend verstedelijking en open ruimte

ANALYSE – Forten Linkeroever

CONCLUSIE ANALYSE
Natuur en ecologie

Twee landschappelijke deelstructuren

<u>Noordelijke deelstructuur:</u>

- Natte ondergrond, deels opgespoten Melselepolder en Krankeloonpolder

<u>Zuidelijke deelstructuur:</u>

- Landschap met afwisselend verstedelijking en open ruimte

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

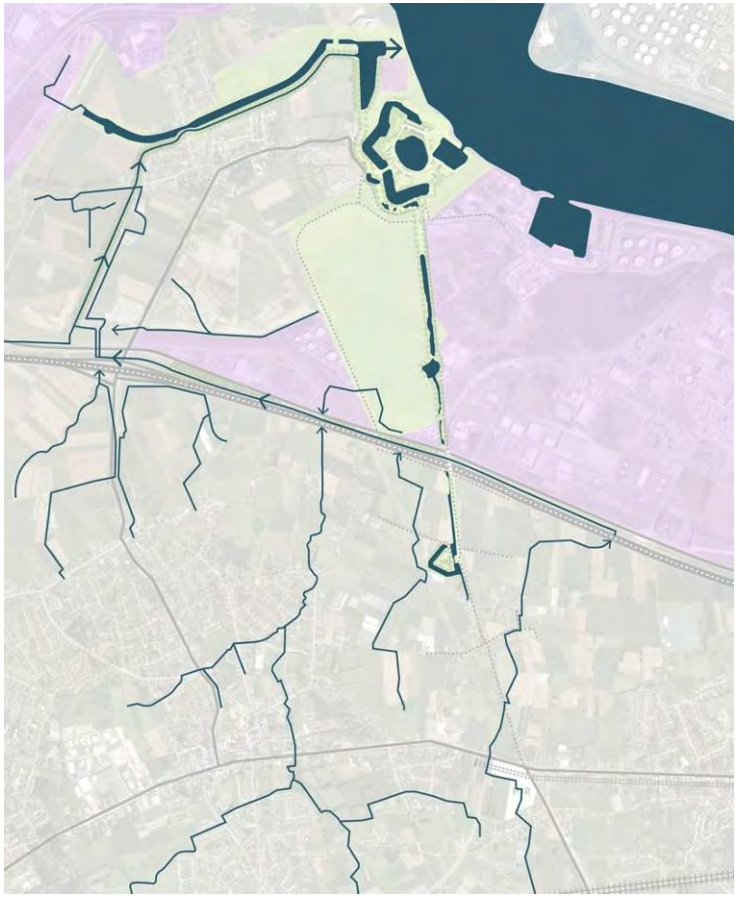

Lopende RUP's

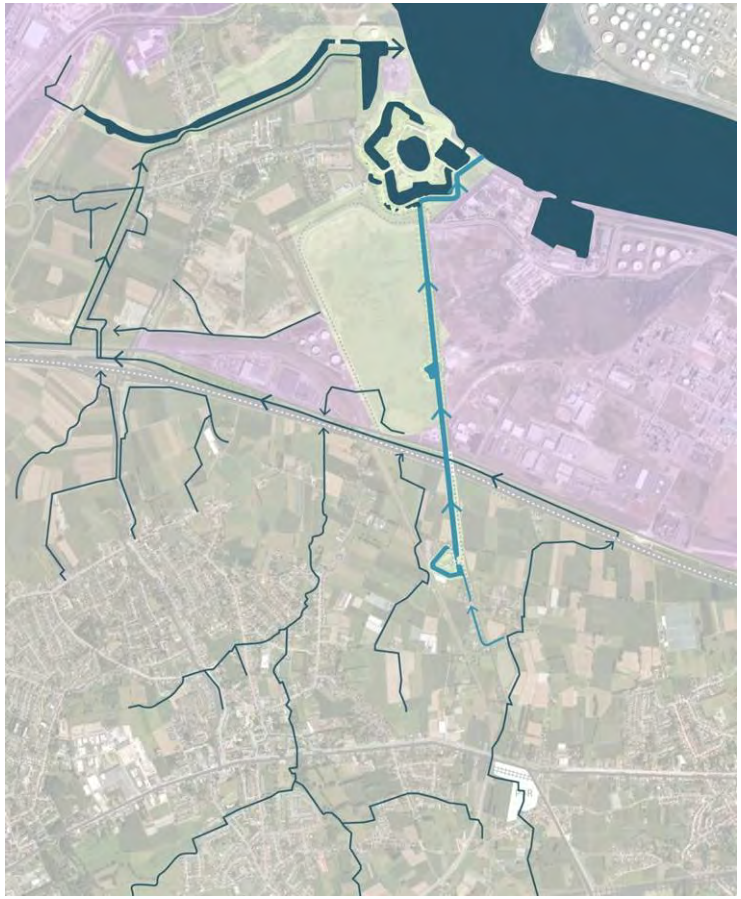
- Natuurgebied ten westen van de Defensieve Dijk
- Industrie ten oosten van de Defensieve Dijk

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

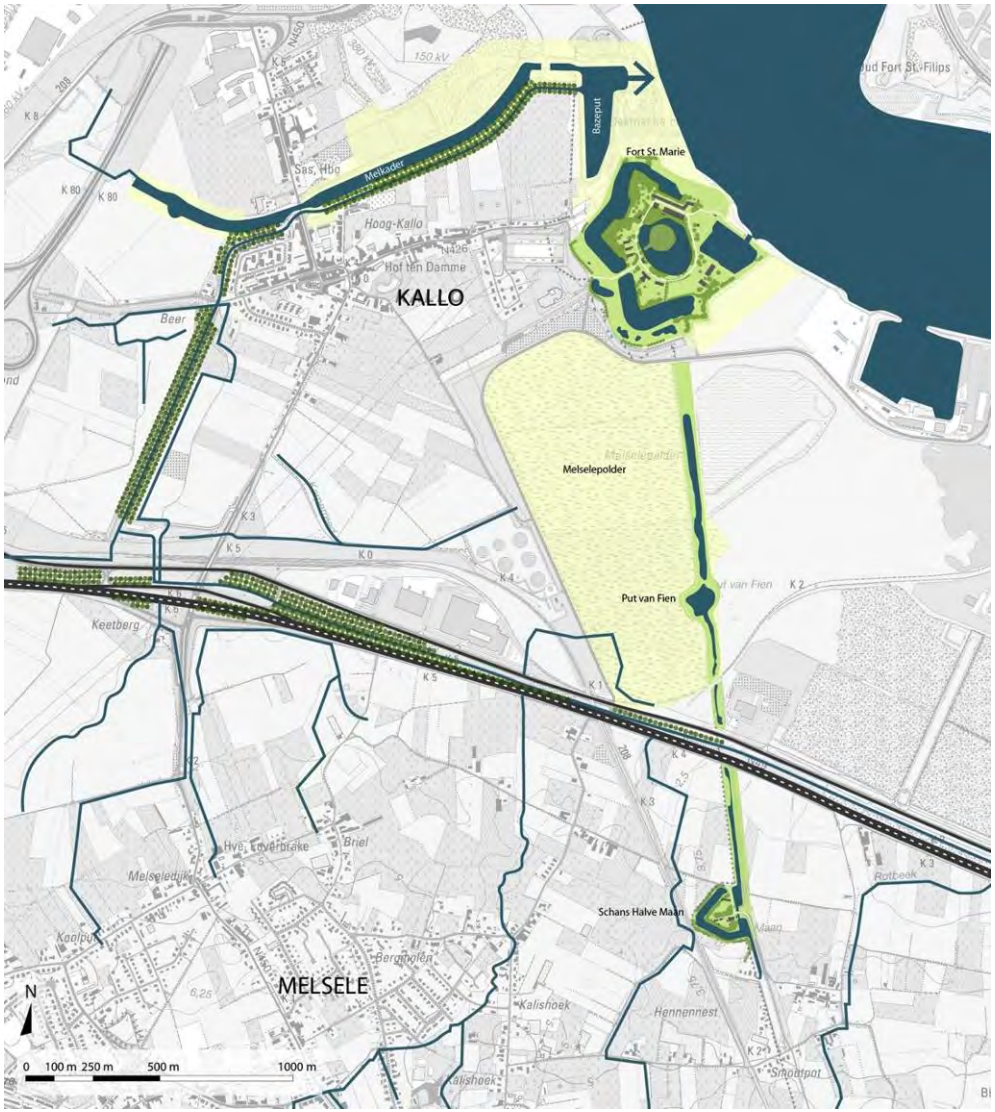

Bestaand watersysteem

Nieuw watersysteem

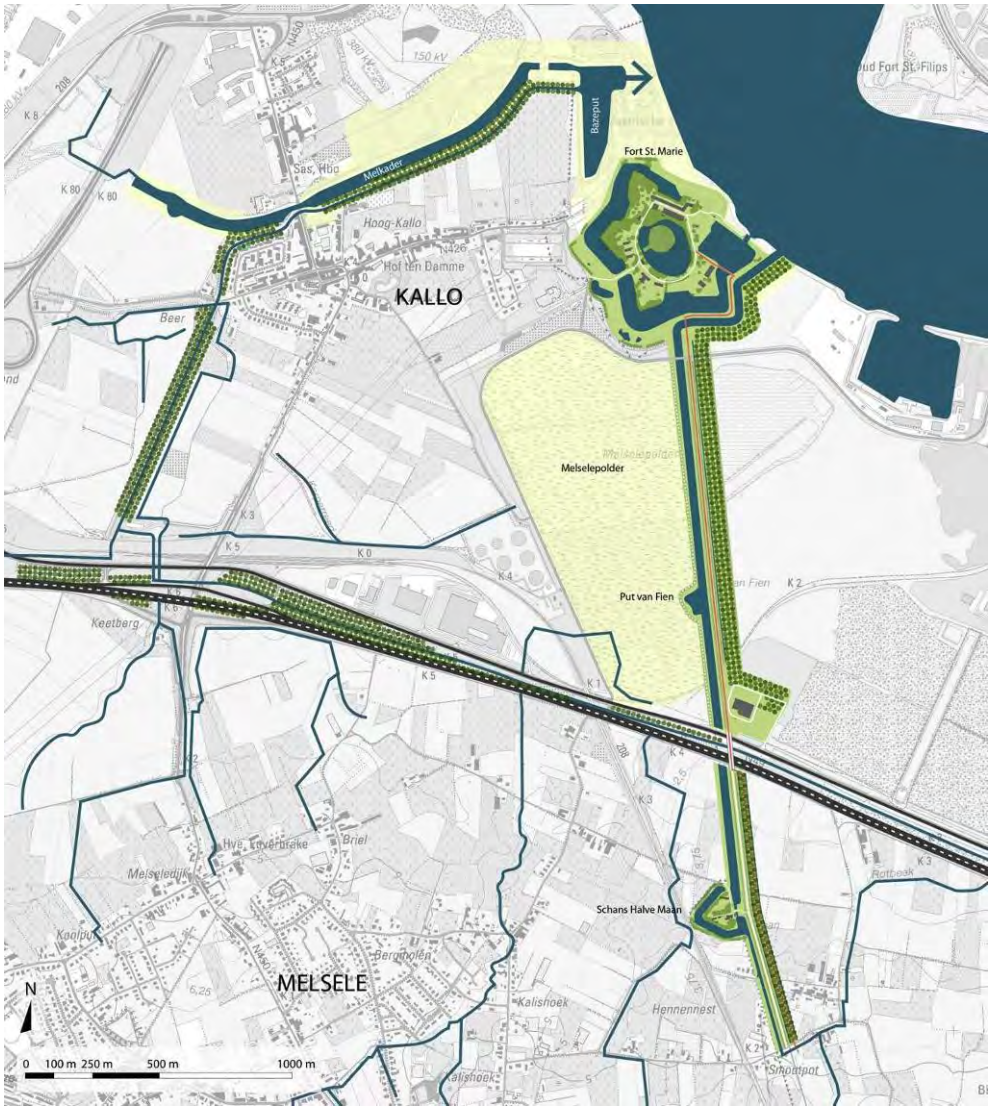
DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

BESTAANDE SITUATIE

- Restant van de gracht van de Defensieve Dijk: stilstaand water, deels verland
- Driedubbele bomenrijen rondom de bestaande structuren

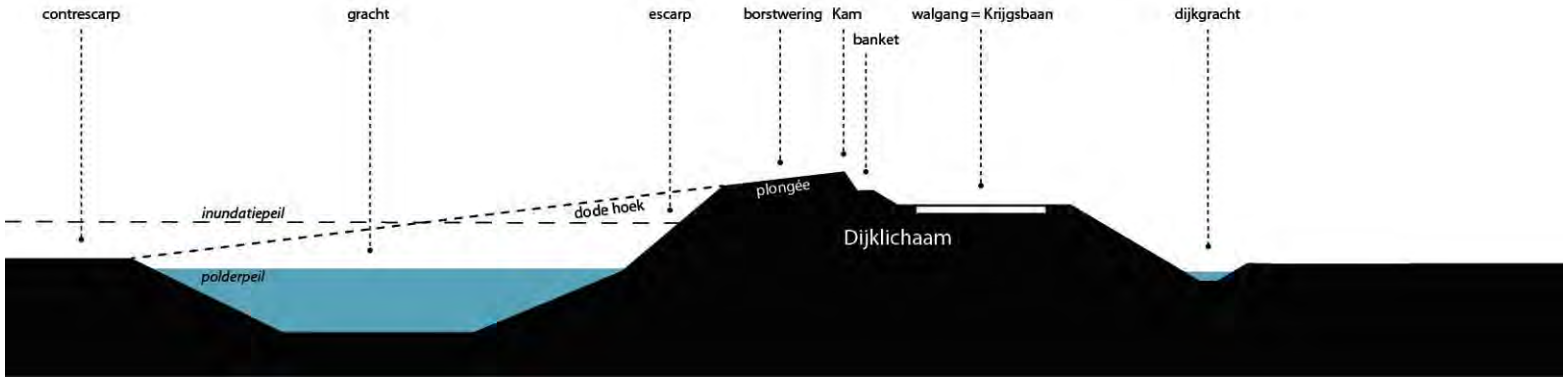
DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

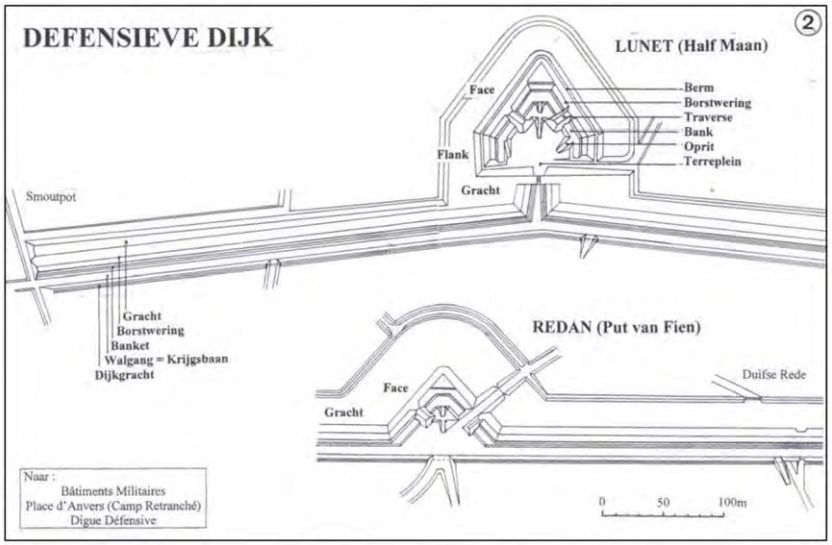

VISIE

- Herstellen van de gracht van de Defensieve Dijk
- Aanleg van een visuele/geluidswal + driedubbele bomenrij

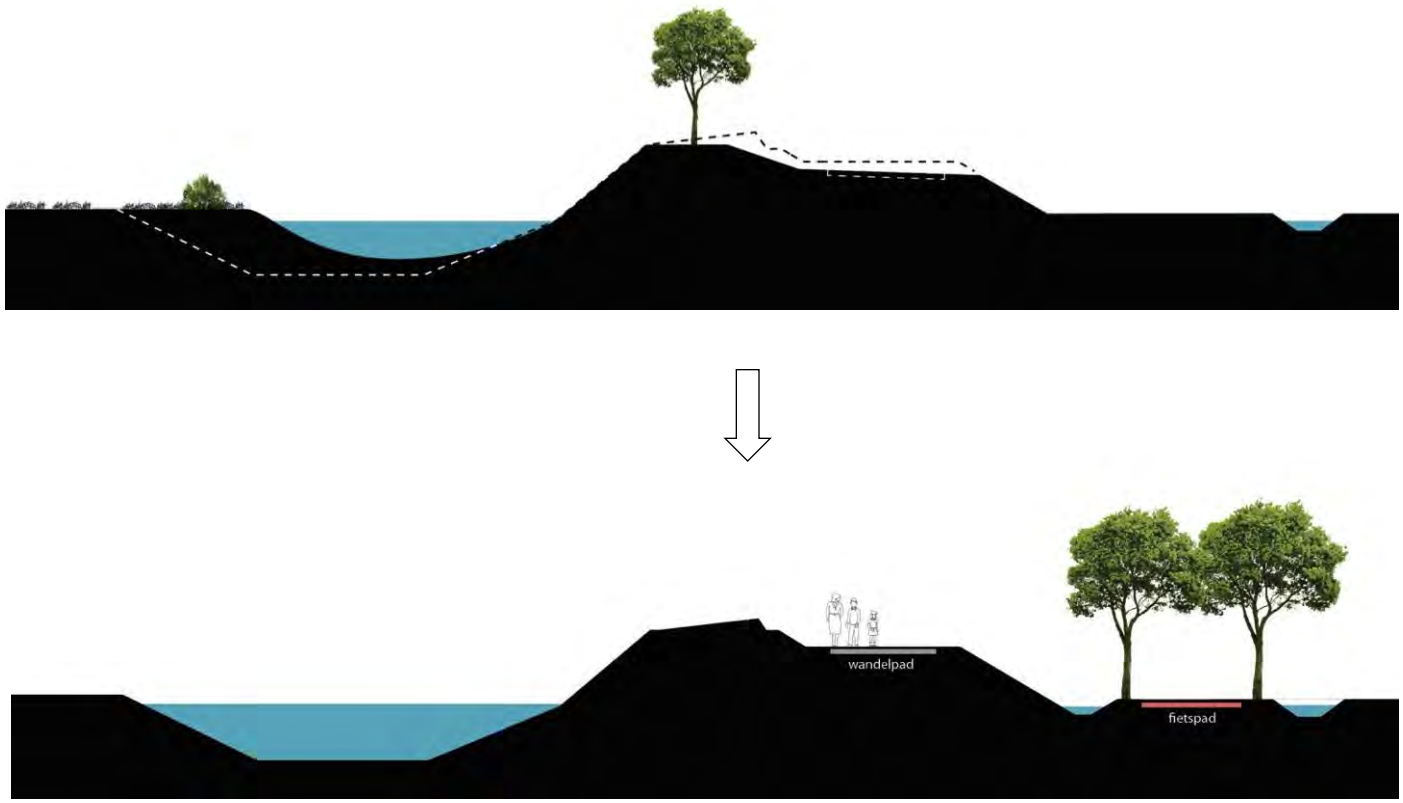
DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

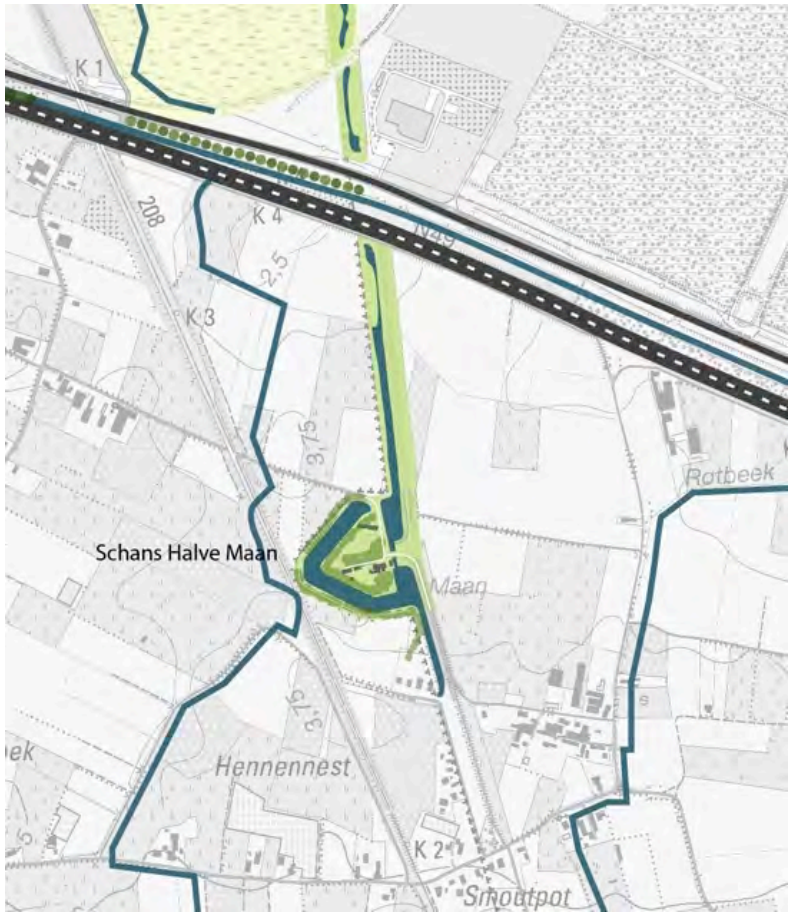
HISTORISCH PROFIEL DEFENSIEVE DIJK

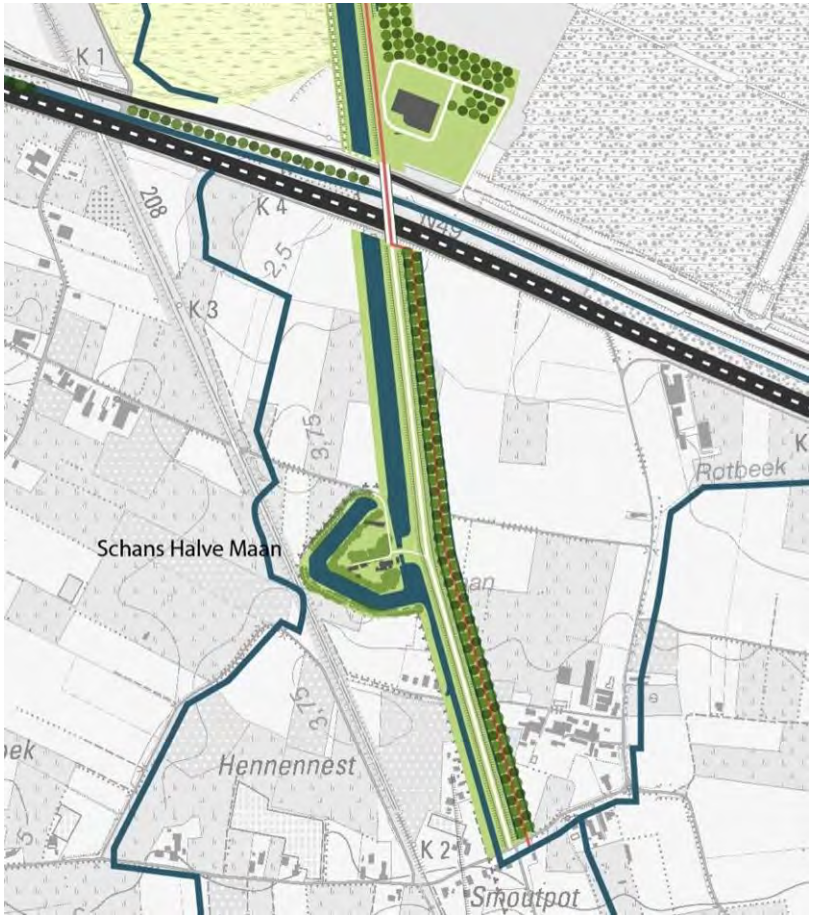
DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

HUIDIG EN TOEKOMSTIG PROFIEL
ten zuiden van N49

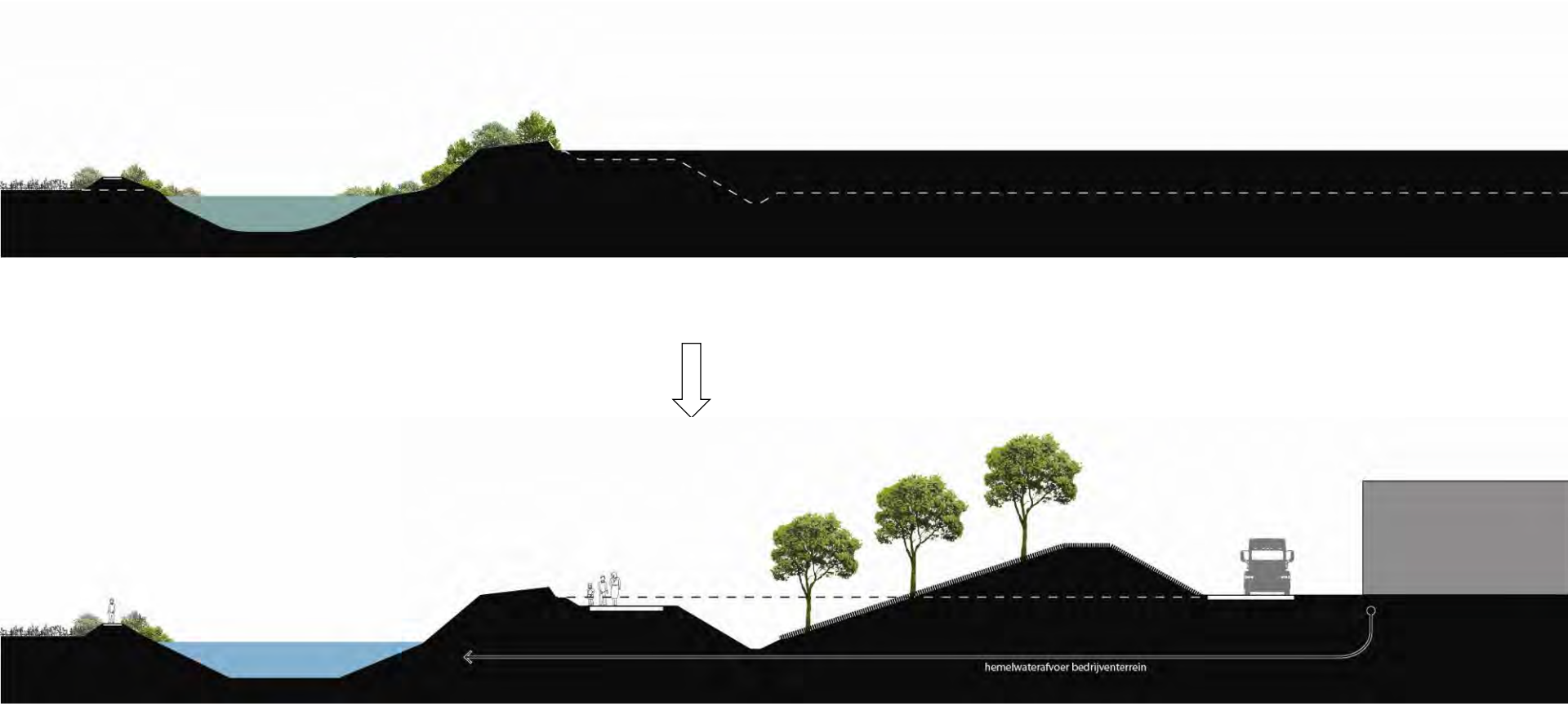
DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

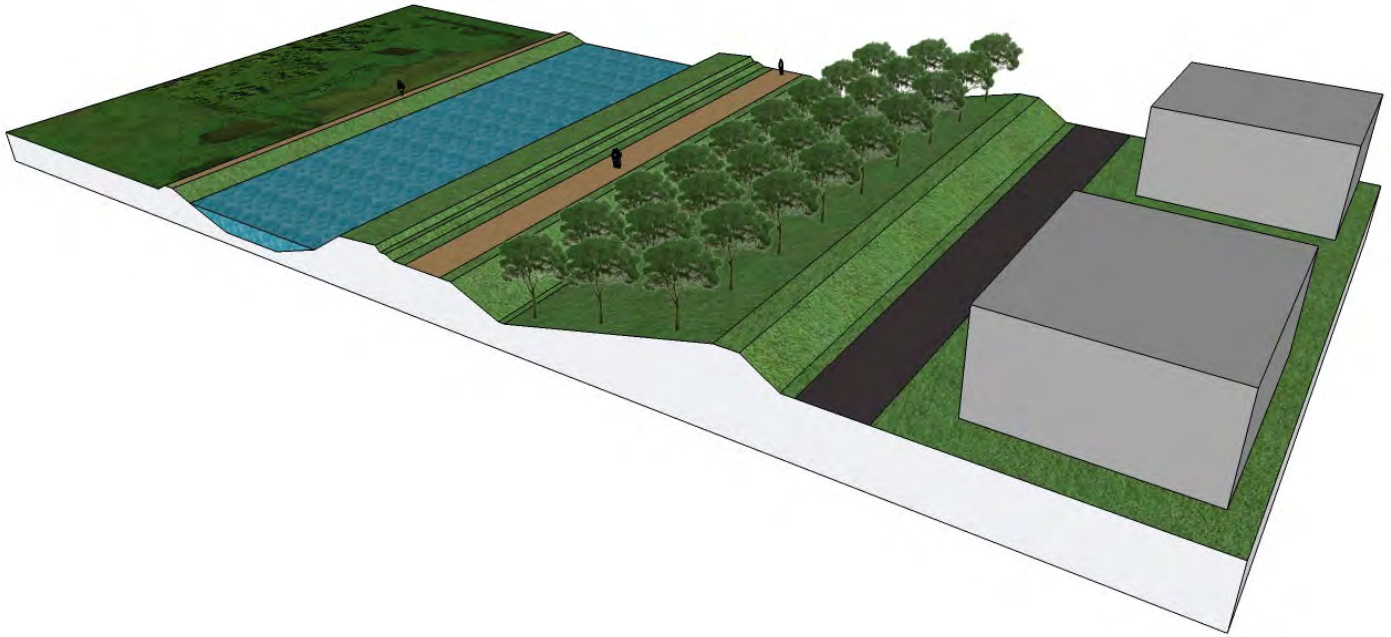
HUIDIG EN TOEKOMSTIG PROFIEL
ten zuiden van N49

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

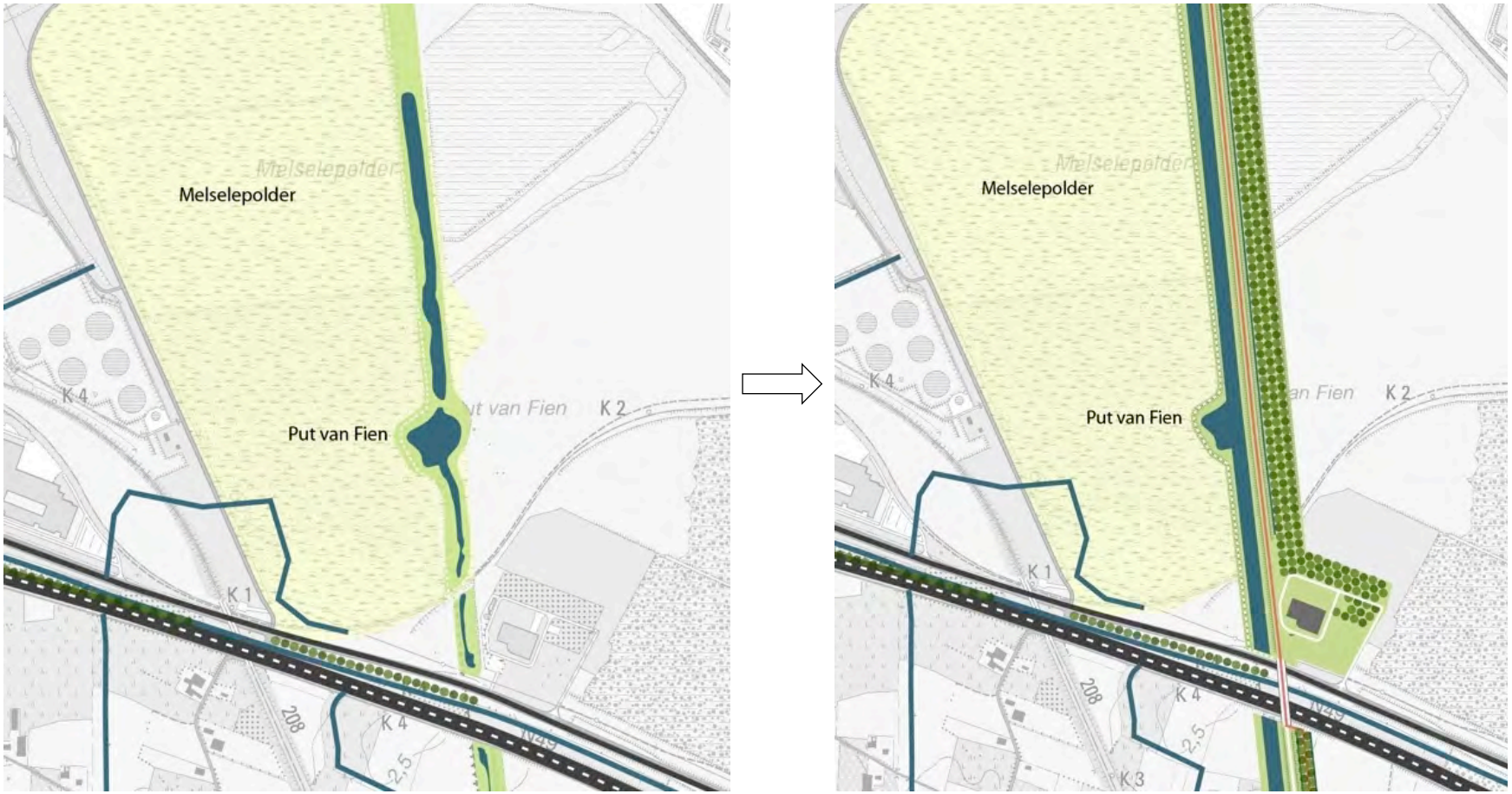
HUIDIG EN TOEKOMSTIG PROFIEL
ten noorden van N49

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

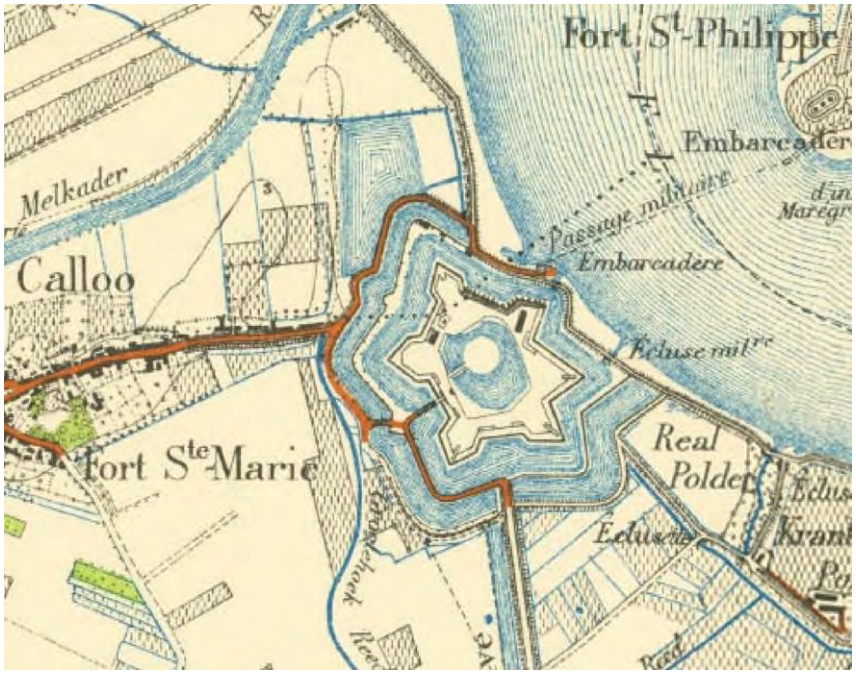
HUIDIG EN TOEKOMSTIG PROFIEL
ten noorden van N49

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

HUIDIG EN TOEKOMSTIG PROFIEL
ten noorden van N49

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

HISTORISCHE EN HUIDIGE TOESTAND
Fort Sint-Marie

DETAIL VISIE – Defensieve Dijk / St Marie

VARIANTEN
Fort St Marie